

LJUBLJANSKI SINDIKATI O SKUPŠČINSKIH VOLITVAH

Volitve odbornikov v občinski skupščini in poslancev v republiško in zvezno skupščino so pred nami, saj moramo začeti z volilnim postopkom že sredi januarja prihodnjega leta, če hočemo opraviti volitve brez naglice in brez zadrege. Vendar pa še ni mogoče konkretno začeti s političnimi, organizacijskimi, kadrovske in vsemi drugimi pripravami, ko še ni jasen oziroma znan nov volilni sistem. Predvideni je nekaj bistvenih sprememb. Temeljna sprememba je brez dvoma, da dobi Socialistična zveza pravico določiti odborniških in poslanskih kandidatov. Novost so tudi neposredne volitve poslancev republiškega zbora, pri čemer je predvideno občutno zmanjšanje poslanskih mandatov. Variantski predlog za razširitev volilnih teles ob volitvah poslancev zbora občin in zborov delovnih skupnosti republiške skupščine pa predvideva, da bi prve volili poleg občinskih odbornikov tudi predstavniki svetov krajevnih skupnosti, poslance zborov delovnih skupnosti pa odborniki in predstavniki samoupravnih organov delovnih organizacij, predstavniki samoupravnih združenj. Poslanec v družbeno politični zbor zveze skupščine volijo občani neposredno.

Po predlogu za spremembo republiške ustave se za Ljubljano obeta še druga novost: postala naj bi družbeno politična skupnost. To pa pomeni, da bomo dobili še dvodomno mestno skupščino; odbornike enega doma bomo volili neposredno.

Predsedstvo mestnega sveta zveze sindikatov je na zadnji

seji — ob sodelovanju članov volilnih komisij pri občinskih konferencah Socialistične zveze, imenovanih iz vrst aktivna ljubljanskih sindikatov — sicer ugotovilo, da bo volilni postopek dokaj zapleten, zlasti še za organizatorje volitev in da vrsta nejasnosti o dokončni obliki volilnega sistema predstavlja za sindikate resnično oviro pri njihovi aktivnosti v pripravah, vendar pa se je o nekaterih zadevah že čvrsto opredelilo.

Tako ni nobenih zadržkov, da ne bi sindikati v delovnih organizacijah skupaj s samoupravnimi organi takoj začeli zbirati možne kandidate za odbornike in poslance iz vrst najboljših članov kolektiva. Poudarili so tudi potrebnost strokovnega pristopa k volitvam in podprli predlog volilne komisije pri mestni konferenci Socialistične zveze za imenovanje skupine, katere osnovna naloga bo svetovanje konkretnih predlogov v zvezi z volitvami, ki jih bo oblikovala na ugotovitvah sociologije, politologije, prava in psihologije.

V okviru predlogov za spremembo republiške ustave so se člani predsedstva zavzeli za predlog, da postane mesto družbenopolitična skupnost in čimprej zaživi polno skupščinsko življenje. Stališče predsedstva je, da mora tudi statut mesta sprejemati le mestna skupščina.

Ob razpravi o uvedbi zbora občin v republiški skupščini je predsedstvo izrazilo pomislek proti zborom delovnih skupnosti, ki so kot »stanovska grupacija« verjetno že preživeli.

JANKO VRHUNC

MNENJE SINDIKATOV O PODRAŽITVI PRISTOJBIN ZA MOTORNA VOZILA IN GORIVO

Z BESEDO NA DAN!

Iz razgovora z Jožetom Lučovnikom, predsednikom pododbora za cestno transportno dejavnost pri RO sindikata delavcev prometa in zvez

Našo javnost že dalj časa razburjajo govornice o velikem povečanju taks za motorna vozila in o podražitvi bencina. V podjetjih cestnega transporta, ki že zdaj poslujejo na meji rentabilnosti, so črnooglede napovedi povzročile ne le nejevoljo, marveč tudi preplah. Nekatere delovne organizacije so že izdelale tudi analize, v katerih dokazujejo, da bi njihov položaj ob podražitvah postal povsem nevzdržen.

O teh vprašanjih je minuli torek na svoji seji razpravljala tudi pododbor za cestni transport pri RO sindikata delavcev prometa in zvez. Iz pogovora z Jožetom Lučovnikom, predsednikom tega odbora, povzemamo najzanimivejše misli in stališča, izrečena na tem posvetu.

»Predvsem bi želel poudariti,« je začel tovariš Lučovnik, »da smo to vprašanje postavili na dnevni red zaradi vse bolj pogostih vprašanj delovnih organizacij, ki želijo zvedeti za stališča sindikatov do nameravane podražitve pristojbin za motorna vozila, oziroma do podražitve goriva. Do tega imamo tudi sicer pravico, saj so si sindikati po zadnji skupni seji izvršnega sveta SRS in republiškega sindikalnega sveta, na kateri so razpravljali o ekonomskih izhodiščih razvoja gospodarstva v naslednjem letu, pridržali pravico, da konkretno razpravljajo o kvantifikacijah predlaganih rešitev. Eno takih zadev pa predstavlja prav podražitev pristojbin in goriva.

Na seji smo ugotovili, da po znanih informacijah ne obstaja tvorsten predlog SR Slovenije, ampak gre v bistvu za predlog, izoblikovane v SR Hrvaški, za katere pa se, kot kaže, ogrevajo tudi nekateri krogi v naši republici.

Ne glede na to, da formalnega predloga ni oziroma vsaj v javnost še ni prišel, je naš odbor po daljši razpravi menil, da mora javno poudariti naslednja stališča:

Verjetno obstajajo določeni izračuni, ki opozarjajo, da je prišel čas, ko bi se morali pogovoriti o obveznostih cestno transportnih podjetij do infrastrukture. Sindikati ne le da ne nasprotujejo, marveč celo želijo takšno razpravo, če bo seveda

izhajala iz ekonomskih kazalcev. Zavračajo pa razpravo o raznih obremenitvah, katerih posledice niso jasne. Naš pododbor za cestni transport hkrati podpira stališče izvršnega sveta SRS, da bi vsa tovrstna vprašanja praviloma razreševali na ravni republike.

Pododbor za cestni transport podpira predloge in prizadevanja, ki težijo k temu, da bi izoblikovali dolgoročen program in politiko razvoja transporta ter da bi v sklopu tega z ekonomskimi instrumenti opredelili mesto in vlogo železnice, cestno transportnih podjetij in drugih dejavnosti.

V zvezi z vse pogostejšimi predlogi, da bi kot ekonomski instrument, ki bi določeval obveznosti cestno transportnih podjetij do infrastrukture, izbrali ceno goriva — plinskega olja, pododbor za cestni transport meni, da bi to pomenilo eno izmed možnih rešitev. O njej kakor tudi o drugih možnih rešitvah pa bi se morali pogovoriti in vsestransko proučiti njihove posledice. Denar, ki bi ga zbrali na račun morebitne podražitve plinskega olja, bi v vsakem primeru morali namensko porabiti za vzdrževanje in modernizacijo cest.

Iz posebne analize o položaju, ki bi nastal s podražitvijo pristojbin na vozila in zaradi višje cene plinskega olja, sledi, da transportna podjetja dejansko ne bi mogla prenesti tolikšnih, čez noč povečanih poslovnih stroškov. Delovne organizacije imajo vso pravico, da so o takšnih bistvenih zadevah pravočasno obveščene, da vedo planirati svoje delo. Pot do morebitnih povečanih obremenitev iz navedenih naslovov je torej lahko samo postopna. Nikakor pa je ne bi smeli uveljavljati prek noči, kakor sledi iz sedanjih govornic in napovedi.

Če se o vseh teh vprašanjih moramo pogovoriti, pa pododbor za cestni promet sodi, da v sedanjem času ni prav nobenih ekonomskih vzrokov, ki bi terjali podražitev bencina.

Drugo k drugemu: nismo dvignili viharja v kozarcu vode, kakor bi se komu morda zdelo. Menimo pa, da smo o teh vprašanjih, čeprav uradnih predlogov ni, v kar pa cestna transportna podjetja ne verjamejo, dolžni spregovoriti, da bi

stvari postavili na pravo mesto. To pa po našem prepričanju pomeni, da si želimo jasne besede o bodočem položaju cestno transportnih podjetij. Pristojbine za vozila in ceno goriva namreč pomenijo tiste stroške, o katerih ne morejo govoriti in ne smejo odločati uradniki v kabinetih, ne da bi pred tem svoje mnenje povedali tudi gospodarstvu,« je zaključil Jože Lučovnik.

—mG

Povod za temeljito razpravo

(Nadaljevanje s 1. strani) Konodajo. Zvezni dokument naj bi po predlaganih stališčih razčlenil družbeno-ekonomske temelje, določil cilje vzgoje in izobrazbe ter začetel najbolj splošne obsebe sistema v državi. Izoblikovalo se je tudi mnenje, da je v sklopu družbeno-ekonomskih izhodišč treba pravilneje formulirati pojem »cena izobrazbe«. V tezah je ta »cena« posledica tržnih zakonitosti, morali pa bi jo opredelili kot kategorijo družbenega dogovarjanja.

Cilji vzgoje in izobrazbe, kot jih obravnavajo teze, so sprejemljivi, je dejal tov. Pivk. Toda najbolj različna so mnenja o predlaganih spremembah na področju srednjega izobrazbevanja. Medtem ko se eni ogrevajo pravzaprav za državno vodeni sistem izobrazbevanja in vzgoje, kar v dobi razvoja samoupravnih odnosov, raznolikih pogojev in razvoja nacionalnih skupnosti in ob različnem družbeno-ekonomskem razvoju posameznih področij res ne more več predstavljati naprednih težej, si drugi žele vezati izobrazbevanje izključno na razvoj gospodarstva in drugih družbenih dejavnosti. Ti se ogrevajo le za sistemsko ureditev osnovnega izobrazbevanja, za vse ostalo pa naj bi veljal spontan proces samoreformiranja. Seveda je to na današnji stopnji razvoja gospodarstva in organiziranosti strokovnega šolstva tvegan poskus, saj bi v teh razmerah šolstvo moralo biti nekoliko pred stopnjo organiziranosti gospodarstva in drugih družbenih dejavnosti.

Tov. Pivk je dejal, da so sprejemljiva v tezah zapisana izhodišča, kot zahteva po večji splošni izobrazbi, še zlasti za mladino, ki se je odločila za šolanje na poklicnih in srednjih šolah, težnja, da omogočimo prehod mladini med posameznimi vrstami šol, ter končno težnja, da dobijo v srednji šoli ob poklicni usmeritvi ustrezno mesto tako splošnoizobrazevalna znanja kot tehniška znanja. V naših stališčih, je dejal tov. Pivk, pa bi se morali zavzemati za to, da se sistem srednjega izobrazbevanja gradi na nomenklaturi in analizi poklicev, enotni za vso državo, na osnovi katere bi republike določile vsebino, obliko in trajanje izobrazbevanja. Splošna znanja pa bi morali postopno povečevati zlasti v poklicnih in tehniških šolah, več tehniške vzgoje z delom v proizvodnji pa bi morali uvajati v gimnazije. Preden pa bi se lotili večjih sprememb v srednjem šolstvu, pa bi morali opraviti številne strokovne analize, predvideti posledice novega sistema in spoznati natančneje kadrovske potrebe.

Takšno stališče do razvoja srednjega šolstva izhajajo iz spoznanja, da je v prvi vrsti potrebno dokončati proces osnovnega izobrazbevanja in šele potem preiti na temeljitejšo spreminjanje srednjega. Razprava je pogosto opozorila, da je vzrok za nedokončano osnovno šolo v neustreznih učnih načrtih, v ne-rešenem materialnem položaju, zastarelih metodah in v premajhni udeležbi vzgoje v učno-vzgojnem procesu.

Podprli so tudi zamisel tez, da je treba povezovali programe posameznih stopenj izobrazbevanja in da je treba proces izobrazbevanja obravnavati enako za mladino in odrasle.

Ob koncu je tov. Pivk dejal, da bo okvirna zvezna resolucija terjala od republik veliko odgovornost, pri nas v Sloveniji pa smo na tem področju šibko organizirani, kar je bilo najbolj čutili ob sedanjih razpravi o tezah. Najbolj vneti nasprotniki tez so obljubljali slovenski koncept, a dalj od obljub nismo prišli. S sprejemanjem obvez, da bomo konkretizirali zvezno resolucijo, se tudi sindikati zavajajo deleža odgovornosti. Ta odgovornost pa se bo v bodoče morala pokazati v tem, da bodo sindikati skupno s strokovnjaki in strokovnimi institucijami poskušali odprta vprašanja vzgoje in izobrazbevanja reševati na strokoven način, česar doslej to področje ni bilo deležno v zadostni meri.

Osnutek stališč se v razpravi še dopolnili. Predsednik republiškega sveta Tone Kropušek je predlagal, da bi med osnovna izhodišča zapisali potrebo po takšnem družbeno-funkcionalnem izobrazbevanju, ki bi upoštevalo in pospeševalo naše družbene odnose. Tov. Galič je predlagal, naj bi se zavzeli za nomenklaturo vseh poklicev, tudi tistih, v katerih se mladi s končano ali nedokončano osemletko direktno vključujejo v proizvodni proces in ki se zanje ne izobrazujejo v klasičnih šolah. Tudi ni sprejemljivo usmerjanje v poklice šele pri 17. letu, saj bi se nam tako število tistih, ki ne dokončajo osnovnega šolanja, le še povečalo. Sindikati pa opozarjajo, da je že danes 52 odstotkov zaposlenih brez polne osemletke, zato je treba storiti vse, da se osip zmanjša; ne nazadnje je to treba doseči tudi z dopolnilnim poukom. Blaha Tinka je predlagala, naj bi teze dale večji poudarek tudi kompenzacijskemu izobrazbevanju. Jože Globočnik pa je dejal, da bi vsakršno načrtovanje vzgojno izobrazbevalnega sistema moralo temeljiti na analizi obstoječega stanja.

MNENJA IN STALIŠČA

Stanko Sova

predsednik sindikalne organizacije »Bombažni predilnici in tkalnici«, Tržič:

● Katerim zadevam se v svojem poročilu, za občini zbor vašega sindikata ne boste mogli izogniti, čeprav bi se morda želeli ali hoteli?

Eno izmed osrednjih vprašanj bo na našem občnem zboru razprava o položaju tekstilne industrije in o osebnih dohodkih. Zelo bi bil vesel, če bi v svojem poročilu lahko zapisal, da so te stvari končno rešene. Zal še niso! Na pristojnih mestih so za zahteve tekstilcev še vedno gluhi. Nam seveda ni in ne more biti vseeno, ce se za trdo in pošteno delo zaradi neurejenih sistemskih vprašanj moramo zadovoljevati z 800 N-din povprečnega mesečnega zaslužka. Se dobro, da ni slabše, kajti sicer bi imeli bolj »hude« sestanke z ljudmi, kot jih imamo zdaj.

V zvezi z osebnimi dohodki pa bi povedal še nekaj, kar lahko in tudi moramo urediti sami: da bi vsa delovna mesta, ki niso normirana, vendarle bolj zajeli v delitev po delu, smo vpeljali tako imenovani sistem »vezave«; zaslužki režijskih delavcev so tako odvisni od dosežene produktivnosti in kakovosti izdelkov obratov ali oddelkov, kjer so ti ljudje zaposleni. Z »vezavo« smo dosegli precejšnje uspehe, toda nakopali smo si tudi težave. Kakor je namreč zadeva bila dobro mišljena, ni bila najbolje izpeljana. Zato prihaja do nesporazmerij, ki so predmet vse hujše kritike. Naš sindikat se zdaj zavzema za to, da bi sistem »vezave« ponovno proučili in določili bolj realna merila.

Marjan Pogačnik

član sindikalne organizacije ljubljanskega Mercatorja:

● O čem boste predvsem govorili na občnem zboru vaše sindikalne organizacije?

Najprej naj povem, da so prav zdaj v teku občni zbori sindikalnih organizacij v naših osemnajstih poslovnih enotah. Kolikor sem lahko zasledil, članstvo sindikalnih organizacij na njih razpravlja o treh pomembnih, lahko bi rekli temeljnih zadevah za naš kolektiv: o utrjevanju dela sindikalnih vodstev, o poglobljanju samoupravljanja ter o perspektivnem razvoju poslovnih enot in podjetja kot celote. In seveda o skrbi za človeka. Na občnem zboru sindikata celotnega podjetja pa bomo po vsej verjetnosti spregovorili o petletnem perspektivnem razvojnem programu našega podjetja. Seveda pa ne bo na tem občnem zboru nič manj pomembna razprava tudi o kadrovske utrjevanju naše sindikalne organizacije. Če bomo imeli samostojno in zrelo vodstvo sindikalne organizacije, potem lahko pričakujemo, da bo sindikat odločno nastopal proti kakršnekoli omejevanju samoupravljanja, znal bo mobilizirati celotno članstvo v podporo vsem pozitivnim ukrepom v kolektivu. Ob tem naj še posebej poudarim nujnost, da pridejo v vodstvo sindikalne organizacije Mercatorja tudi mlajši člani kolektiva, da tako začnejo prevzemati politično odgovornost za delo organizacije.

IZ CELJA:

Dohodki pod slovenskim povprečjem

Najnižji osebni dohodek na delovnih mestih v celjski občini ne bi smel biti nižji od 60.000 S-din; tako je menilo na svoji zadnji seji predsedstvo ObSS Celje, ki je razpravljalo o osebnih dohodkih, ki jih celjski sindikati še pošumejo kot opravičljive. To svoje mnenje bo predsedstvo dalo v razpravo plenumu občinskega sindikalnega sveta — in če bo sprejeto, bodo celjski sindikati šli v boj v vseh tistih delovnih organizacijah, kjer zaposleni na posameznih delovnih mestih še vedno zaslužijo manj kot 60.000 dinarjev in tako ne morejo pokriti niti najnujnejših življenjskih stroškov. Kot so namreč statistiki izračunali, porabi štiričlanska slovenska družina samo za prehrano približno 60000 dinarjev.

Poprečje osebnih dohodkov v celjski komunici je nižje od slovenskega poprečja, kar nedvomno govori o težavah, v katerih je precejšen del celjskih delovnih kolektivov. Vedno pa osebni dohodki izpoved 60.000 S-din niso povsod rezultat težav, s katerimi se borijo podjetja; marsikje namreč osebne dohodek — je posebej tiste najnižje — lahko povečali, pa tega ne storijo samo zato, ker se »bojijo«, kot bodo rekli v drugih delovnih organizacijah, kjer je poslovni uspeh slabši. Sindikati se s takšno prakso ne strinjajo in od tod tudi že omenjeni sklep o najnižjih še sprejemljivih osebnih dohodkih.

Kot pogoj, da se uveljavijo spodnja meja osebnih dohodkov — navzgor bi šla seveda lahko povsod, kjer to zmorejo — pa je predsedstvo celjskih sindikatov postavilo zahtevanje, da to ne povzroči sprememb v škodo sedanjega delitvenega razmerja med skladi in osebnimi dohodki. Pri tem se vodstvo celjskih sindikatov zavzema, da ima ta njihov sklep izrazito socialni pomen in da lahko tisti zaposleni, katerih osebni dohodek znaša manj kot 60.000 S-din, kaj malo storijo za to, da se poslovanje njihovih delovnih organizacij izboljša in tako omogočijo višji osebni dohodki. To nalogo morajo po mnenju predsedstva celjskih sindikatov izpeljati strokovnjaki in organizatorji proizvodnje sploh; če pa tega ne bi znali in zmogli, pa naj se zaposleni — skupaj s sindikatom — zavzamejo za to, da se tem organizatorjem proizvodnje osebni dohodki znižajo.

M. P.

● Avtomobil

MOSKVIČ 408 z radioaparatom

1357 ccm, 60,5 KM (SAE)

cena 23.980,— N-din fco. Ljubljana

DOBAVA TAKO IZ SKLADIŠČA!

Vse informacije daje in se priporoča

volan ljubljana
kersnikova 6

telefon 311-734

TRDO IN DOBRO DELATI — ZA IZGUBO?

(Nadaljevanje s 1. strani)

Javorniku in nove valjarne na Beli sicer zelo zanimiv in koristen, predvsem seveda za goste iz Ljubljane — vendarle nekako »odveč«, saj jim je vzlet čas ki bi ga tudi lahko izrabili za razgovore.

NAŠI SKUPNOSTI NIKOLI NI BILO DOVOLJ ŽELEZA, SEDAJ PA...

Podatki, ki jih je med dopoldanskimi razgovori za konferenčno mizo v Kazini posredoval generalni direktor Železarn mr. inž. Kunc o finančnem položaju tega velikana naše črne metalurgije, zares niso razveseljivi. Jeseničani nad njimi jezno skomigajo, češ, od kod to? Od kod to, da iz meseca v mesec slavijo v letošnjem letu razne proizvodne rekorde, da delajo trdo in kot proizvodni rezultati

kažejo tudi dobro — ob koncu leta pa vzlic temu pričakujejo približno 4,5 milijarde starih dinarjev izgube? Od kod to, da so naenkrat slabi gospodarji, ko so še nedavno veljali za enega najboljših delovnih kolektivov v državi. Od kod to, da železo, ki ga topijo in obdelujejo in ki ga vse do nedavna naši skupnosti nikoli ni bilo dovolj, naenkrat nima prave cene? Od kod to, da so bili skupnosti dobri, ko so ji vsa povojna leta dajali tudi več, kot so v resnici zmogli — sedaj pa, ko so zašli v težave, ki jih niso sami povzročili, ta skupnost ne kaže prave volje, da bi jim pomagala na zeleno vejo?

Vsa ta vprašanja so v razgovorih postavljali drugi, direktor Železarn pa je govoril v jeziku hladnega, ostrega razuma strokovnjaka:

Izguba nastaja zara. nerealnih cen železa in železnih izdelkov; nastaja zaradi izvoza v

vrednost 4,5 milijona dolarja, s katerim ne dosega niti lastne cene in jim povzroča 1,7 milijarde dinarjev izgube — izvažati pa morajo, da bi zadostili svojim obveznostim v devizah; in ta izguba nastaja zaradi različnih podražitev, mimo drugega zaradi podražitve železniškega prevoza — kar zopet znaša približno 1,5 milijarde starih dinarjev.

Jeseniški kovinarji so zavihali rokave, ker se ne mislijo vdati: s prvim avgustom so se vrnili na 48-urni delovni teden, ki ne velja samo za nekaj obratov z zelo težkimi delovnimi pogoji, obenem vestno uresničujejo notranje sanacijske ukrepe. Dosegajo uspehe, vendar z lastnimi močmi ne morejo biti kos vsem težavam, ki so nastale zaradi različnih posegov v prvotne koncepte gospodarske reforme. Potrebna jim je pomoč skupnosti — sanacijski kredit, olajšanje obveznosti, ki so jih

morali sprejeti zaradi zakasnitve rekonstrukcije, za katero niso sami krivi.

Ta pomoč pa prihaja prepočasno in v premajhnem obsegu.

POTREBNO JE OMOGOČITI INTEGRACIJO ŽELEZARN

In če potrebna pomoč skupnosti ne bo prišla pravočasno, potem je malo verjetno, da bo prišlo do integracije treh slovenskih železarn, ki je vsem trem potrebna, če se hočejo trdo postaviti na noge. Do marca prihodnjega leta bo predvidoma končan integracijski program, za maj pa je predviden referendum o združitvi železarn v enotno podjetje, z enotnim računom, enotnim izvozom in uvozem in z enotnim investicijskim programom. Vprašanje pa je, če se bosta delovna kolektiva Raven in Štor odločila za združitve z Jesenicami, če le-te v skupno podjetje ne bodo vstopile s saniranim finančnim stanjem, torej brez dolgov.

Integracija železarn pomeni njihovo delitev dela, specializacijo proizvodnje in z vsem tem boljše poslovne uspehe. Strokovnjaki so izračunali, da bi združene železarne že leta 1972 bile rentabilne — tudi če bi svoje izdelke prodajale po sedanjih cenah. Ta združitev je torej tista pot, ki vse tri slovenske železarne vodi iz sedanjih težav na pot rentabilnega gospodarjenja — in zato vsi železarji, še posebej pa jeseniški, pričakujejo od skupnosti, da jim bo pomagala priti na to pot.

Težave, v katerih je Železarna, se odražajo na celotne gospodarske razmere jeseniške občine, saj tovarna pod Mežakljo pomeni več kot 70 odstotkov gospodarske moči te občine. Občinska blagajna je zato precej navrtana in ne more zadostiti mnogim perečim zahtevam in pričakovanjem jeseniških občanov. Za šolstvo dajejo jesenice 58 odstotkov svojega proračuna — in vendar imajo za enega učenca na voljo samo 32.000 S-dinarjev, medtem ko jih ima Kranj 20.000 več. Stanovanj močno primanjkuje, pa niti železarna niti občina nimata sredstev, da bi zadovoljile vsaj najnujnejše potrebe. Turizem bi lahko dal nova delovna mesta in tudi nov dohodek občini — in zopet manjka sredstev, med drugim tistih za izboljšanje cestne povezave s sosednjim Korško, ki bi pomenila veliko spodbudo za povečanje inozemskega turizma.

Jeseničani svojih težav niti ne precejujejo. Na položaj, v katerem so, gledajo trezno in ne čakajo, da bo namesto njih nekdo drug reševal njihove težave. Pričakujejo samo razumevanja za svoj položaj in pomoč pri razreševanju tistih problemov, ki jih iz realnih vzrokov trenutno niso sposobni sami razrešiti.

Pri svojih prizadevanjih računajo tudi na sodelovanje in pomoč slovenskih sindikatov. Predsednik RSZSS Tone Kropušek jim je to pomoč trdno objubil, še posebej pri njihovih prizadevanjih za uspešno integracijo slovenskih železarn.

MILAN POGAČNIK

... v jugoslovanskih sindikatih

Centralni svet

Priprave na kongres samoupravljalcev

Eden izmed sklepov VI. kongresa jugoslovanskih sindikatov je bil, da naj bi leta 1970 zasedal kongres samoupravljalcev Jugoslavije. Čeprav je dotlej še razmeroma dosti časa, pa so se že začele pripraviti na ta pomemben dogodek. Tako je pred dnevi v Svetu ZSJ zasedal koordinacijski odbor in obravnaval nekatera vsebinska in organizacijska vprašanja v zvezi s tem posvetom samoupravljalcev Jugoslavije.

Člani koordinacijskega odbora so menili, da bi moral kongres oceniti doseženo razvojno pot samouprave, analizirati aktualne probleme snovanja samoupravnih odnosov in seveda vsaj v grobem zarisati perspektivo samoupravnega razvoja v prihodnjih dvajsetih ali tridesetih letih. Zlasti slednje je po mnenju članov koordinacijskega odbora pomembno — ne toliko zavoljo nas samih, kot zavoljo čedalje večjega zanimanja za samoupravljanje v modernem delavskem gibanju v svetu. Zato je bil eden od sklepov te seje, naj bi na kongres samoupravljalcev Jugoslavije povabili tudi predstavnike drugih držav.

Izmed številnih predlogov in zaključkov s te seje koordinacijskega odbora za pripravo kongresa samoupravljalcev Jugoslavije naj omenimo še to, da bi moral predstavljati kongres tako po obliki kot tudi po vsebini nekaj novega in v nobenem primeru repize katerega od drugih kongresov v našem družbeno-političnem življenju.

Izredna konferenca beograjskih sindikatov

Srbija

Pred dnevi se je sestalo 260 beograjskih delegatov, ki so se udeležili VI. kongresa ZSJ in IV. kongresa Zveze sindikatov Srbije, na izredno konferenco, da bi ocenili, katere njihove zahteve so doslej že uresničene in katere še ne. Ko je mestni sindikalni svet Beograda seznanjal delegate z uresničevanjem njihovih zahtev, je poudaril, da sindikati še ne morejo biti povsem zadovoljni s hitrostjo reševanja aktualnih sistemskih vprašanj, še posebej kar zadeva nadaljnjo deatitizacijo v upravljanju in krepitev materialnega položaja delovnih organizacij, ki je pogojen z instrumentarijem delitve med družbo in delovnimi kolektivi. Pa vendar je bilo uveljavljenih že nekaj zelo pomembnih ukrepov za nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov in za krepitev samostojnosti delovnih organizacij. Posledice teh ukrepov se razkrivajo med drugim tudi v nenehnem oživljanju gospodarstva Beograda, saj je na primer samo industrijska proizvodnja v prvih devetih mesecih porasla za 5% v primerjavi z istim obdobjem minulega leta, medtem ko so se investicije v osnovna sredstva povečale za 33,9%, neto produkt gospodarskih organizacij je porasel za 8,5%, dohodek za 6%, produktivnost dela za 5% in zaposlenost za 2,7%.

Pri vrednotenju že storjenega vsekakor ne kaže prezreti pobude sindikatov za ustanovitev mestnih skladov solidarnosti — sklada za zaposlovanje delavcev in sklada skupnih rezerv delovnih organizacij. Pobuda gre tudi mestnemu sindikalnemu svetu, da bodo v Beogradu v prihodnjih petih letih zgradili 10.000 stanovanj za delavce z najnižjimi osebnimi dohodki.

Ob tem in številnih drugih uresničenih zahtevah sindikatov pa so delegati na izredni konferenci opozorili, da je še vedno vse premalo storjenega za uresničenje političnega stališča VI. kongresa ZSJ o skrajšanju delovnega staža. Zavoljo te in še nekaterih drugih neuresničenih zahtev je konferenca zadolžila mestni sindikalni svet Beograda, da si še naprej z vso vztrajnostjo prizadeva za njih uresničenje.

Hrvatska

Prva konferenca samoupravljalcev PTT podjetij Jugoslavije

Nedavno tega je bil Zagreb gostitelj prve konference samoupravljalcev jugoslovanskih PTT podjetij. Dvodnevnega zasedanja se je udeležilo nekaj sto delegatov iz vseh podjetij, predstavniki republiških odborov tega strokovnega sindikata, predstavniki centralnega odbora, udeležil pa se je konference tudi predsednik jugoslovanskih sindikatov Dušan Petrović-Sane. Po vsebinski plati je konferenca razpadla v glavnem v dva, med seboj tesno povezana dela. Prvega bi lahko poimenovali nadaljnji razvoj PTT prometa v državi in uresničevanje načrtov, da se tudi na tem področju uvrstimo iz še vedno zaostale v razvito državo. Drugi del razprave pa je bil posvečen problemom nadaljnje razvijanja samoupravnih odnosov tako znotraj podjetij kot med posameznimi PTT organizacijami, zavoljo česar je še posebej potrebno nenehno razvijati in izpopolnjevati sistem ekonomskih odnosov v poslovanju med PTT podjetji.

ODKRIT POGOVOR IN DOGOVOR

Proizvodni problemi, pomanjkanje delovnega orodja, norme, vrednost točke, izvajanje notranje zakonodaje, zastarela proizvodnja, kakovost samoupravnih odločitev... — vse to in še mnoge druge misli o gospodarjenju in delovnih uspehih so člani kolektiva Elektrokovinar na občnem zboru svoje sindikalne organizacije na gosto vpletali v obračun dosedanjega dela in v okvirni program delovanja sindikalne organizacije za prihodnje mandatno obdobje. Vsa ta vprašanja namreč spremljajo večji del dneva delavcev, uravnavajo njihov ekonomski položaj in položaj njihovih družin ter napovedujejo tak ali drugačen jutrišnji dan.

Letošnje leto dosega v Elektrokovinarju izredno lepe poslovne in delovne uspehe. Že v prvih devetih mesecih poslovanja so presegle plan za dobro četrtino, dohodek se je povečal skoraj za 17 odstotkov, bruto osebne dohodke pa so zvišali približno za 30 odstotkov. Uspeh, ki je sad prizadevanja vsega kolektiva, je toliko večji, ker že ekonomski položaj storitvenih dejavnosti ni najbolj ugoden in ker — kot so poudarili na zboru — je Elektrokovinar mlado podjetje, ki se otepa z mnogimi težavami podedovane obrtniške proizvodnje, zlasti pa s sorazmerno slabo mehanizacijo. S tako proizvodno zasnovano se je seveda toliko težje spoprijeti s konkurenčnimi, tehnično razvitimi delovnimi organizacijami. To je potrebno vedeti, so poudarili, ko pritisakamo na čim boljše gospodarjenje in poslovanje, ko želimo, da bi bila vrednost točke, ki kroji osebne dohodke, čim višja. Povsod, kjer manjkajo stroji, je potrebno s pridnostjo nadomestiti pomanj-

kanje strojne opreme. S prstom ne kaže meriti samo na neposredne proizvajalce, so menili na občnem zboru, ampak tudi na strokovne službe, ki so dolžne delo in poslovanje usmeriti tako, da bi mogli proizvajalci doseči čim boljše proizvodne uspehe. V taka prizadevanja se mora vključiti vs kolektiv, torej tudi tisti posamezniki, ki so doslej iskali druge vire zaslužkov in zato niso živeli s kolektivom in si skupaj z njim prizadevali za višji dohodek. Ljudje, ki vedrilo in oblačilo v delovni organizaciji, svoje misli in moči pa nalagajo na svojem posestvu ali v obrti, se morajo kmalu odločiti, kje se bodo ustalili, s kom bodo delili svoje življenje in delo, so zahtevali v Elektrokovinarju.

V nadaljevanju razprave na občnem zboru so ptujski elektrokovinarji govorili o izkušnjah pri opravljanju proizvodnih in montažnih nalog, o higiensko tehnični varnosti in o športno rekreativni dejavnosti, še posebej pa o delitvenih odnosih in

o delovanju samoupravnih organov.

Predsednik sindikalne organizacije Jože Zupančič je govoril o novem zakonu o oblikovanju in delitvi dohodka in med drugim dejal: »Po moje ne gre le za to, ali bomo dohodek obračunavali po fakturirani ali po plačani realizaciji, ampak zato, kako bomo dohodek ustvarili, kako bomo o teh vprašanjih seznanili in privabili k sodelovanju samoupravne organe, da bodo lahko aktivno odločali in sklepali. Zato bo potrebno v prihodnje veliko bolj odgovorno zbirati sodelavce za samoupravne organe, ki bodo voljni in sposobni usmerjati poslovno politiko v interesu delovne skupnosti.«

Samouprava v Elektrokovinarju si vztrajno utira pot v vse pore življenja kolektiva. Obrtni delavski sveti razpravljajo in odločajo o mnogih problemih svojih kolektivov. To je soliden temelj za nadaljnje kvalitetnejše premike v samoupravi. Zato so na občnem zboru člani opozorili na večjo samostojnost obratnih delavskih svetov in njihov večji vpliv na odločitve centralnega delavskega sveta, zlasti kadar ta sklepa o ukrepih, ki neposredno zadevajo posamezne obrate. Pri tem in tudi na drugih področjih bi se zato morali bolj učinkovito posluževati sicer dobro sestavljene notranje zakonodaje.

To je med drugim konkretna naloga sindikata, so poudarili. Sindikat mora svoje delovanje tako zastaviti, da bo utiral pot vsem naprednim samoupravnim hotenjem kolektiva.

I. V.

Pravna posvetovalnica DE

● VPRAŠANJE: Do 64. leta starosti sem bil samostojni obrtnik. Obrt sem opustil zaradi oslabelosti vida, nato pa sem pred dvema mesecema vstopil v delovno razmerje. Ker mi vid čedalje bolj peša in dela ne morem več opravljati, bi želel iti v pokoj. Imam 35 let skupne pokojninske dobe, samostojen obrtnik sem bil 15 let. Zanima me, ali bom lahko uveljavil pokojnino kot obrtnik po predpisih o obveznem pokojninskem zavarovanju obrtnikov ali pa le po splošnih predpisih pokojninskega zakona.

G. J. — BREŽICE

● ODGOVOR: Obvezno pokojninsko zavarovanje obrtnikov je bilo uvedeno šele s 1. 1. 1965. leta, pravice iz tega zavarovanja pa se morejo uveljaviti šele po preteku petih let od uvedbe zavarovanja, to je od 1. 1. 1970. leta dalje. Ker ste opustili obrt, ne boste izpolnili tega pogoja. Zato lahko uveljavite pravico do pokojnine le po splošnih predpisih temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju, ki veljajo za zavarovance v delovnem razmerju. Po 24. členu tega zakona pridobi pravico do starostne pokojnine zavarovanec, ko dopolni 60 let starosti in 20 let skupne pokojninske dobe. V posebno pokojninsko dobo se mu šteje samo toliko časa opravljanja samostojne obrtne dejavnosti, kolikor časa je bil po 15. 5. 1945. leta v delovnem razmerju in to pod pogojem, da je bil v delovnem razmerju v obdobju od 15. 5. 1945 do 31. 12. 1964. leta najmanj pet let. Čas opravljanja samostojne obrtne dejavnosti po 15. 5. 1945. leta se ne šteje v posebno pokojninsko dobo.

Iz vaših navedb sklepamo, da imate več kot 20 let skupne, to je zavarovalne in posebne dobe za pokojnino in boste lahko uveljavili pravico do starostne pokojnine kot zavarovanec v delovnem razmerju.

M. VEHOVEC

● VPRAŠANJE:

V podjetju sem zaposlen leto in pol. Za letos sem izabil 8 delovnih dni rednega letnega dopusta. Pred kratkim sem nastopil še preostalih 6 delovnih dni dopusta, misleč, da mi gre 14 delovnih dni dopusta. Med dopustom pa sem od podjetja prejel dopis, s katerim me pozivajo na delo po štirih dneh, češ, da mi ne gre 14 delovnih dni dopusta, temveč le 12. Prosim, da mi odgovorite, ali imam pravico do 12 ali do 14 delovnih dni rednega letnega dopusta. K. F. — ŠTORE.

● ODGOVOR:

Tako ustava kot temeljni zakon o delovnih razmerjih določata, da ima delavec pravico do najmanj 14 delovnih dni rednega letnega dopusta. Pogoj je seveda nepretrgana delovna doba enajstih mesecev, ki ga, kot navajate, tudi izpolnjujete. Zato ni razloga, da bi vam podjetje krátilo pravico do 14 delovnih dni dopusta. Vsekakor imate po zakonu pravico, da izrabite preostala dva delovna dneva letnega dopusta za letošnje leto ali pa vam je podjetje dolžno omogočiti, da ju izrabite do konca letošnjega leta.

MIRJANA LIPUŽIČ

KUPON za pravno posvetovalnico DE

DELOVNI NASLOV OBČNEGA ZBORA SINDIKALNE ORGANIZACIJE OBRATA LIP SLOVENSKE KONJICE JE BIL:

»Krepimo strokovnost in samoupravljanje«

V slavnostno okrašeni dvorani so se minuli nedeljo polnoštevilno zbrali delegati konjiškega obrata Lesno-industrijskega podjetja Slovenske Konjice na občnem zboru svoje sindikalne organizacije. Ze uvodni del poročila predsednika sindikalne organizacije FRANCA HLASTECA o dvehletnem delovanju sindikata, o oceni dela in življenja kolektiva in polemično razmišljanje o njegovi prihodnosti je napovedal ploden delovni sestanek. Delegati in gostje so večji del razprave usmerili na prihodnje naloge kolektiva. Skupni imenovalec razprave pa je bil: s samoupravnim dogovorom si je potrebno zakoličiti prihodnje proizvodne obveznosti; za kolikršen obseg dela se bomo dogovorili, so poudarili, za toliko bomo sorazmerno lahko utrdili materialni položaj vsega kolektiva in vsakega posameznika. Samoupravni dogovor je dobil v lesno-industrijskem obratu domovinsko pravico. In nobenega dvoma ni, da mu je pot do te pravice utrl sindikat.

Franc Hlastec je v začetku svojega referata dejal:

»Po zadnjem občnem zboru sindikalne podružnice je podjetje zašlo v hude gospodarske težave, ki so celo ogrozile naš obstoj. Namesto, da bi vodilni delavci skrbeli za ureditev medsebojnih odnosov in proizvodnje, so se zakulisno spopadali za osebno dobrobit. Tik pred zdajci pa je na pobudo sindikalne podružnice obrat prišlo do revolucionarnih sprememb. Kolektiv je glasno in jasno povedal, da se s takim načinom dela večina delavcev ne strinja, izrekel jim je nezaupnico in postavil novo vodstvo. Delavec — upravljavec je tako vnovič dokazal, da je sposoben odločati in da ne bo prepuščal svoje usode ljudem, ki jim ni bil mar napredek podjetja in kolektiva. Danes lahko ugotavljamo, da smo prav storili. S prizadevanji, ki so jih spremljale velike težave, sta novo vodstvo in kolektiv uspela.«

Ze prvo leto novih poslovnih ukrepov, ki so vzpodbujali zahtevnejšo, kvalitetnejšo in večjo proizvodnjo, je prineslo kolektivu 450 tisoč novih din skladov, osebni dohodki pa so se povečali za 20 odstotkov. Navzlic takim uspehom kolektiv konjiškega obrata brez pomoči drugih obratov ni bil kos obveznostim za prej najete kredite. Z vztrajnim in požrtvovalnim delom so letos prekosili lastna pričakovanja. Rezultati 10-mesečnega gospodarjenja razkrivajo, da niso le po številu največji obrat v podjetju, ampak tudi po ustvarjeni akumulaciji. Najbolj razveseljivo pa je, so poudarili na občnem zboru, da so s takim go-

spodarjenjem izboljšali življenjske in delovne razmere.

VSAK ODSOTOK POVEČANE STORILNOSTI — POVEČA OSEBNI DOHODEK ZA 2 ODSOTOKA

V razpravi so delavci poudarili: danes imamo vse možnosti za dobro delo, za povečanje obsega proizvodnje, za bogatenje skladov in osebnih dohodkov, ker so se uredile notranje razmere in imamo dobro organizacijo proizvodnje in poslovanja, ki jo vodijo strokovno usposobljeni ljudje. Na področju samoupravljanja pa bi morali storiti še veliko več. »Vsak mesec obravnava po enotah vse naše mesečne obveznosti,« je dejal neki delegat. »Toda ta naš kolektor, ki usmerja proizvodnjo in naše obveznosti iz meseca v mesec, bi morali vsi razumeti. Razumeti bi morali, da pomeni le realizacija naš kruh. O tem moramo pripovedovati in razlagati drug drugemu.«

Kljub porastu osebnih dohodkov, ki bodo v najkrajšem času uvrstili konjiški lesni kombinat v vrh naše lesne industrije, pa le-ti še vedno niso tolikšni, da bi zagotavljali solidno življenjsko raven. Najbolj prizadeva kolektiv obrata podedovana zelo nizka osnova osebnih dohodkov, ki je še tako visoki odstotki povznanja v zadnjih dveh letih ne morejo zrinuti na višjo raven. Na občnem zboru so zato delegati zahtevali zlasti povišanje najnižjih osebnih dohodkov. Občni zbor je tudi sprejel sklep, da glede na proizvodne uspehe in analitično oceno delovnih mest predlaga samoupravnim organom, da izglasujejo za vsakega zaposlenega po eno točko več, namesto da bi osebne dohodke zviševali s skupnim odstotkom. Za nadaljnje zviševanje osebnih dohodkov pa velja v konjiškem lesno-industrijskem podjetju pravilo — vsak odstotek povečanja storilnosti poveča osebne dohodke za 2 odstotka.

NE IZ ROK V USTA

Škarje in platno držijo delavci konjiškega lesnega podjetja v svojih rokah. Z letošnjim letom so prenesli gospodarjenje s celotnim dohodkom na obrate. Te pravice pa prinašajo obratom tudi velike dolžnosti. Dogovori, ki jih bomo sklepali o svojem delu in življenju, so poudarili, morajo težiti k dvojnemu napredku: k ustvarjanju dohodka za nenehno modernizacijo obrata in za rast osebnega in družbenega standarda.

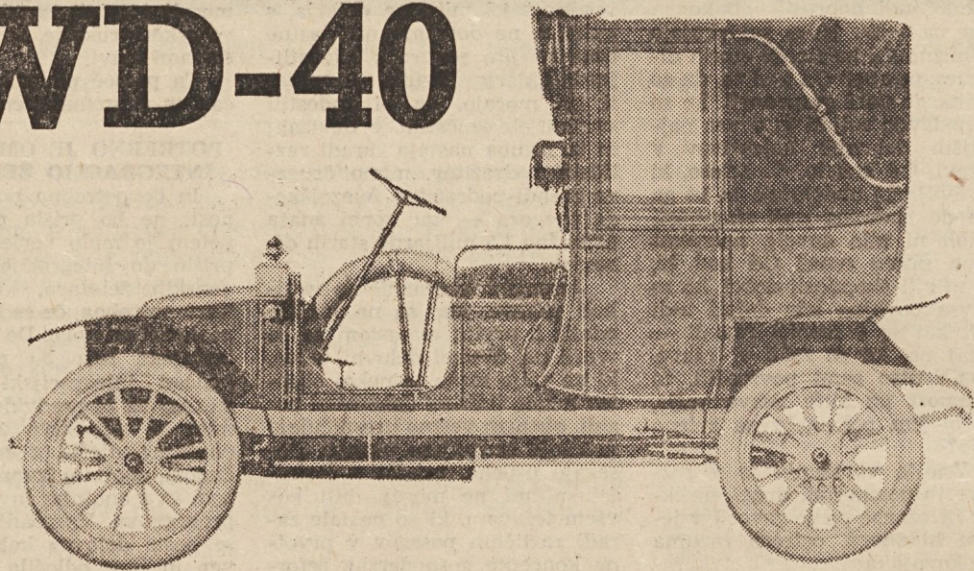
Razen o teh so konjiški lesni delavci razpravljali še o mnogih drugih vprašanjih, na primer o rekonstrukciji, ki bo zagotovila boljše proizvodnjo, hkrati pa boljše delovne razmere, o prehodu na 42-urni delovni teden, ki ga je potrebno s 1. januarjem prihodnjega leta tako uresničiti, da bodo izpolnjevali večje planske obveznosti kljub krajšemu delovnemu času, o konkretnih ukrepih za uveljavljanje neposrednega upravljanja itd.

V vseh teh obveznostih vidi sindikat svoje mesto. Poiskal si ga je tedaj, ko je njegovo pomoč in podporo kolektiv najbolj potreboval.

I. VRHOVČAK

UPORABLJAJTE

WD-40

IN TUDI VAŠ AVTO BO DOSEGEL TAKO STAROST

UPORABLJAJTE WD-40 • UPORABLJAJTE WD-40 • UPORABLJAJTE WD-40 • UPORABLJAJTE WD-40 •

- WD-40 lahko uporabite, kadar hočete hitro posušiti vlažni vžigalni sistem in olajšati start. Potrebno je samo, da ga razpršite po razdelilniku, grelnih vodih, svečkah in po površini akumulatorja. Tako boste ne samo odstranili vlago, marveč boste preprečili tudi preboj toka, ki ga povzroča kondenzirana vlaga. WD-40 lahko vbrizgate celo v notranjost razdelilnika: tako ga posušite in izboljšate električne lastnosti vžigalnega sistema.
- WD-40 penetrira, maže in odstranjuje vlago, zato je njegova uporabnost v avtomobilizmu res vsestranska. Ker naglo prodira in maže, vam je v veliko pomoč, kadar je treba odviti zarjavele vijake, matice kljuge, vode brzinomera, sestavljive antene itd.
- WD-40 ne škoduje laku!

TUDI VI UPORABLJAJTE WD-40 • TUDI VI UPORABLJAJTE WD-40 • TUDI VI UPORABLJAJTE WD-40 •

KRKA
TOVARNA ZDRAVIL
NOVO MESTO

Z OBČNEGA ZBORA DELAVCEV SINDIKALNE ORGANIZACIJE »PLINARNE« LJUBLJANA

KOLIKO ČASA ŠE BREZ REZERV

Minuli teden so imeli občni zbor svoje sindikalne organizacije delavci ljubljanske »Plinarne«. To je majhen delovni kolektiv, ki šteje vsega 120 delavcev. Da jim ni vseeno, kako njihovo podjetje gospodari, je pokazala živahna razprava, ki se je razvila po uvodni besedi predsednika sindikalne organizacije Alojza Galiča.

V ljubljanski plinarni naredijo vsak dan po 45 tisoč ku-

bičnih metrov plina. Toliko ga ljubljanske delovne organizacije in gospodinjstva dnevno tudi porabijo. Ker pa delajo v ljubljanski plinarni brez vsakih rezerv, ob vsaki okvari naprav plina takoj primanjkuje. Zato so se v ljubljanski plinarni odločili, da zgradijo nov obrat z večjo zmogljivostjo. Ta bi naj imel kapaciteto 60 tisoč kubičnih metrov plina na dan, stari obrat pa bi postal rezervni. Tako namreč delajo vse moderne plinarne v svetu, samo pri nas še ne, je povedal predsednik sindikalne organizacije.

Delavci pa so bili nezaupljivi: »Gradnja novega obrata nas bo draga. Ali ne bomo na ta račun dobivali spet samo 80-odstotne osebne dohodke?«

Direktor podjetja je pojasnil: »Gradnja novega obrata nas bo veljala sedem ali osem milijonov novih dinarjev. Ta sredstva bo zagotovil mestni svet. Kredita banka in hranilnica pa nam bo dala kredit za gradnjo polnilnic po Sloveniji. Pogoji za odplačevanje bodo ugodni, tako

da se ni treba bati, da bodo osebni dohodki nižji. Tudi rezultati poslovanja za prvih devet mesecev tega leta so ohrabrujoči: celotni dohodek je porastel za 21 odstotkov, dohodek za 32 odstotkov, dohodek na zaposlenega za 15 odstotkov, nerazporejena sredstva pa kar za 37 odstotkov! Potrošnja plina se je v Ljubljani v enem letu povečala za več kot polovico, povpraševanje pa še zmerom narašča.«

Do sedaj je v Ljubljani položenih že za približno 80 kilometrov omrežja za mestni plin, zanimanje potrošnikov za ta cenen vir energije pa še narašča. V tem je tudi ekonomsko opravilico novih investicij. Hkrati pa se delavci ljubljanske plinarne sprašujejo, kako to, da ne dobe ničesar iz sredstev, ki se v republiškem merilu zbirajo za energetiko, čeprav je, to je direktor še posebej poudaril, cena za pridobitev enake količine energije iz plina kar šestnajstkrat cenejša od električne.

m.v.

VEDETI POMENI — ZNATI

Z občnega zbora sindikalne organizacije veletrgovine ŽVILA Kranj

Koletiv veletrgovine ŽVILA Kranj v zadnjih letih dosegla spodbudne rezultate, saj se je njihova delovna organizacija razvila v največje trgovsko podjetje živilske stroke na Gorenjskem, v zadnjih treh letih je v modernizacijo vložila 12 milijonov N-din lastnih sredstev, dosega povprečne osebne dohodke blizu 1000 N-din, letos pa bo prvič presešla 130 milijonov dinarjev prometa.

Navzlic vsemu temu je na občnem zboru njihove sindikalne organizacije minuli ponedeljek — udeležila sta se ga tudi predsednik RO sindikata storitvenih delavcev Jože Vidic in predsednik ObSS Kranj Stane Božič — prevladovalo vprašanje, kako naj sindikat v bodoče deluje, da bi bilo sodelovanje z vsemi organi v podjetju čim bolj

uspešno in v korist večine članstva.

Uvodno poročilo predsednika Jožeta Platšiča in tudi razprava sta opozorila, da se še vedno pogosto dogaja, da člani kolektiva ne poznajo svojih pravic in dolžnosti in jim ni znana pot, kako bi svoje pravice lahko uveljavljali. Zato bo moral sindikat čimprej organizirati akcijo, v kateri bo članstvo seznanilo s pravicami in dolžnostmi, ki jih imajo kot člani delovne organizacije in kot člani sindikata. Tako je ena najvažnejših nalog ta, da bi čimprej prišel v razpravo novi pravilnik o delovnih razmerjih. Sedanj, izdelan pred dvema letoma, je namreč zastarel, saj so bili v tem času izvedeni nekateri integracijski procesi, delitev dela je bila spremenjena, spremenjen in dopolnjen pa je bil tudi temeljni zakon o delovnih razmerjih.

V zvezi z novim pravilnikom bo sindikalna organizacija izvedla tudi javno razpravo o povezanosti pravic in dolžnosti ter zahtevala sprejem sklepa, s katerim bi zagotovili večjo odgovornost članov samoupravnih organov za sprejete poslovne odločitve z ene strani, sicer pa tudi uveljavitev prakse, da bi dosledno uresničevali tudi načelo osebne odgovornosti slehernega posameznika. Če bo sindikat uspel v teh in še nekaterih drugih svojih prizadevanjih s področja interne zakonodaje in medsebojnih odnosov, članstvo verjetno ne bo več zastavljalo vprašanja, čemu pravzaprav plačujejo sindikalno članarino. Takšna mnenja so namreč precej pogosta. Sindikat pa je seveda lahko samo tak, kakršni so njegovi člani — bolj ali manj zavzeti in prizadevni.

-mG

Komu milijon?

Te dni so sindikalne organizacije v Ljubljani dobile od ljubljanskega mestnega sindikalnega sveta zanimivo pismo. Prav gotovo se je zgodilo prvič, da neki sindikalni forum, v tem primeru Mestni sindikalni svet Ljubljana, prosi za mnenje vse sindikalne članstvo, za kaj bi porabili milijon dinarjev, ki se je po združitvi občinskih sindikalnih svetov stekel v poseben sklad mestnega sindikalnega sveta za gradnjo objektov družbenega standarda ljubljanskih delavcev.

»Za ustanovitev takšnega sklada smo se odločili zato, da bi se sredstva ne drobila na prispevke za manjše akcije,« pojasnjuje Milan Gerželj, tajnik ljubljanskih sindikatov, »ki bi sicer pomagale razrešiti posamezni lokalni problem, marveč da sredstva usmerimo v urejanje zadev širšega pomena. Ta sredstva so bila privarčevana z načrtnim združevanjem, z racionalizacijo dela mestnega sindikalnega sveta in mestnih odborov ter s prihranki iz poslovanja prejšnjih občinskih sindikalnih svetov.«

»Zakaj ste se odločili za posvetovanje s članstvom, saj lahko po statutu in vseh drugih pravih mestni sindikalni svet sam odloči, kam bo ta denar naložil?«

»S članstvom se želimo posvetovati zato, da bi se na osnovi predlogov večine lahko odločili za podporo pri izvedbi tistih načrtov v Ljubljani, ki so predvsem v interesu sindikalnega članstva. Ob tej priložnosti smo zato pismu priložili tudi vprašalnik, na katerem bodo sindikalne organizacije sporočile svoj predlog. Sindikalnemu članstvu smo dali v razpravo tri variante, za katere menimo, da so po svojem pomenu za življenjske in delovne razmere občanov tako pomembne, da jih je treba podpreti. To je urejanje otroškega varstva, gradnja zimskega bazena ali dograditev rekreacijskega centra v Mostecu...«

Zato nekaj besed o vseh treh predlaganih možnostih:

• Varstvo in vzgoja otrok ter potreba po ustvarjanju pogojev za njihov normalni razvoj sta že dlje sestavna del prizadevanj ljubljanskih sindikatov. Zavoljo tega se tudi ljubljanski sindikati skupaj z drugimi političnimi organizacijami in samoupravnimi dejavniki zavzemajo za hitrejšo, predvsem pa za enotnejšo razreševanje te pomembne naloge. Ljubljanski sindikati se zavzemajo za izvedbo enotnega premišljenega programa za vso Ljubljano, ki bi ga uresničili v naslednjih petih letih.

• V Ljubljani že nekaj let razpravljamo o gradnji zimskega bazena, ki bi omogočil tako delavcem kot mladini potrebno rekreacijo tudi v zimskem času. Z zimskim bazenom, ob njem pa bi bila potrebna primerna telovadnica, bi nedvomno naredili pomemben korak k celovitejšemu razreševanju danes še dokaj zanemarjene tovrstne rekreacije.

• Zadnji predlog pomeni že mnogokrat obravnavano idejo za ureditev rekreacijskega centra, ki bi bil zaradi neposredne bližine in tudi funkcionalne povezanosti, dostopen najširšemu krogu občanov. Ta rekreacijski center, ki bi bil urejen na širšem območju Mosteca, bi vključeval ob dosedanjih objektih tudi nove, saj je bila v zadnjem desetletju na območju Ljubljane ob zelo intenzivni stanovanjski gradnji dokaj zanemarjena gradnja objektov za najširšo rekreacijo delovnih ljudi.

»Tovariš Gerželj, do kdaj pa boste zbrali vsa mnenja sindikalnega članstva?«

»Najkasneje do 25. decembra moramo dobiti odgovore, tako da bo naše predsedstvo na osnovi mnenja večine tudi delilo sredstva. Zavedamo se, da je razpoložljiva vsota sicer velika, toda še ne tolikšna, da bi z njo že lahko razrešili vse zastavljene akcije, ki smo jih navedli v predlogu. Sem pa prepričan, da bomo s temi sredstvi spodbudili še druge dejavnike, ki lahko pomagajo v tako pomembnih in obsežnih akcijah za gradnjo objektov družbenega standarda ljubljanskih delavcev. Najpomembnejše pri vsem pa je, da vse sindikalno članstvo Ljubljane neposredno odloča o tem, kam bo šel del denarja od članarine, ki jo plačuje vsak mesec...«

M. Z.

Statistika — kje si?

Statistika nam tako rekoč ob vsakem času lahko postreže s podatki o poprečnih osebnih dohodkih, ne zna pa nam povedati, koliko naših delavcev zasluži 60.000, koliko 100.000, koliko 150.000 itd. Tako je že nekako dve leti — odkar je ukinila obrazec o strukturi osebnih dohodkov.

Ko se sedaj, denimo, sindikati dogovarjajo, kakšni naj bi bili v njihovi občini najnižji še sprejemljivi dohodki, nimajo v rokah podatkov o tem, koliko delavcev bi ta dogovor zajemal. Zato jim ne ostane nič drugega, kot da pošljejo svoje delavce po podjetjih, da dobijo potrebne podatke — kar pa je kaj zamudno delo.

To pa je še en dokaz več, v kakšnem nasprotju je pri nas večkrat življenje in delo služb, ki naj bi evidentirale njegove značilnosti — zato, da bi kot skupnost lahko intervenirali tam, kjer je to potrebno...
M. P.

POTROŠNIKOM NAJCENEJŠE VIRE ENERGIJE

Razgovor z dipl. inženirjem Cirilom Prohinarjem, direktorjem Poslovnega združenja energetike SRS, o perspektivnem razvoju energetike v Sloveniji

Energetika je osnova gospodarstva. V preteklosti smo se tega premalo zavedali ali pa smo to ekonomsko nujno premalo upoštevali. Razvoj energetike ni sledil močni industrijski ekspanziji, od tod marsikdaj proizvodni zastoji in zelo občutne škode. Druga naša slabost pa je bila, da energetike nismo obravnavali celovito, ampak vsak vir energije zase.

Vse te pomanjkljivosti naj bi bile predvidoma v prihodnje odpravljene. Slovenija je prva sestavila perspektivni program razvoja energetike do 1980. leta, ki izhaja iz načela ekonomičnosti pri porabniku. Sprejeli so ga že vsi pristojni organi in institucije.

V čem vidite poročilo, da je razvojni program energetike, sestavljen za nadaljnjih dvanajst let, realen, saj se nam do četrte dolgoročni gospodarski načrt niso vedno obnesli. Ali je mogoče za več let naprej predvideti, denimo, povečano porabo naftnih derivatov in plina na račun premoga in elektrike, če še ne vemo, po čem bomo nafto in plin uvažali? Razen tega, ali se spriči zaostrenih mednarodnih razmer ne kaže predvsem oslanjati na lastne energetske vire?

Perspektivni program energetike je rezultat temeljitih parcialnih študij, pri katerih so sodelovale najuglednejše strokovne institucije in znanstveni inštituti — inštitut za ekonomska raziskovanja, ki je proučil cene energetskih virov v potrošnji za celih deset let nazaj, potem rudarski, elektro, metalurški in kemični inštitut, industrijski biro, zavod za gospodarsko planiranje ter poleg poslovnega združenja za energetiko še drugi predstavniki gospodarstva. Program sloni na načelu ekonomičnosti, kar pomeni, da bomo razvili pred-

vsem tiste vire energije, ki bodo za gospodarstvo najcenejši.

S tem, upam, sem pobil pomislek zoper uvožene vire energije. Razumljivo, da domačih virov ne bomo zapostavljali. Čeprav bo leta 1980 premog predstavljal samo še 23,5 odstotka energetskega vira, medtem ko ima zdaj 62,5 odstotka vodilno mesto, bosta nisoova predvidoma in poraba ostala pri sedanjih količinah — 6 milijonov ton letno. Spremenila se bo namreč struktura porabe: največji odjemalec premoga bodo predvidoma termoelektrarne, medtem ko ga promet ne bo več kupoval, zmanjšana pa bo tudi poraba v industriji in v široki potrošnji. Razumljivo je, da omenjeni perspektivni program upošteva poleg vseh možnih domačih energetskih virov tudi družbene interese. Razvoj energetike ne bo odjedal našim delavcem kruha, ampak bo odpiral nova delovna mesta, seveda v mejah ekonomske razumnosti. V promogovnikih je kakih 10.000 delovnih mest, v vseh rentabilnih — ne glede na to ali so veliki ali pa majhni — bodo tudi ostala, poskrbeti je treba le za moderni-

zacija proizvodnje, da ostane konkurenčna. V ta namen je zvezni izvršni svet že dal premogovnikom nekaj olajšav. Dodati pa moram še, da zaloge premoga niso izčrpane in da bomo glede na večjo porabo energije primorani dati prednost drugim energetskim virom.

Kakšne investicije pa so predvidene za razvoj energetike v Sloveniji?

Za vso energetiko 10 odstotkov celotnih investicijskih vlaganj — manj kot doslej, ko je samo razvoj elektroenergetike zajemal 10 odstotkov investicijskih sredstev. Morda bo predstava jasnejša, če povem, da naj bi slovensko gospodarstvo prispevalo za razvoj energetike v prihodnjih letih po 2,4 odstotka narodnega dohodka. Kakšne objekte in kje jih bomo gradili, bodo odločili prizadeti gospodarski kolektivi — elektroindustrija, naftarji in premogarji. Ker so v Poslovnem združenju energetike SRS tudi potrošniki, bo pri odločitvah pomemben tudi njihov vpliv.

In če bi se izkazalo, da bi bila energija iz Djerdapa ali kakga drugega vira, ki se že gradi, cenejša ali višji na voljo tu v Sloveniji?

Omenil sem že, da bomo dali prednost cenejši energiji. Če bo slovenski potrošnik dobil iz drugega konca države cenejšo energijo, kot bi bila iz novega slovenskega energetskega vira, zakaj bi ga gradili. Ne borimo se zato, da bi imeli vse energetske vire v Sloveniji.

Predvidoma bosta leta 1980 nafta in plin pokrivala 48 odstotkov potreb v energiji. V

Sloveniji nimamo naftnih polj, proizvodnja zemeljskega plina je minimalna, kako se bomo z obomj oskrbovali?

Nafta ne bo niti v jugoslovanskem merilu zadosti, v veliki meri bomo vezani na uvoz. Glede na odločen pomen naftnih derivatov in plinov v energetiki in v predelovalni industriji — v omenjenih 48 odstotkih ni upoštevana bodoča poraba teh surovin za kemično predelavo in druge tehnološke potrebe izven energetike — kaže izdelati študije za skupni naftni in plinski oskrbovalni sistem. Šele po teh temeljitih in vsestranskih analizah bi lahko ugotovili, ali bi bilo smotno zgraditi lastno rafinerijo z ustreznim transportnim sistemom za surovo nafto in za njene derivate ter lastni plinski sistem s transportnimi potmi vred, vrh tega pa še lastne napajalne in dopolnilne vire v krajih največje porabe — ali pa bi bilo gospodarjenje, če bi se kako drugače oskrbovali s tekočimi in plinskimi gorivi.

Posebej poudarjam, da slovensko gospodarstvo daje prednost tistim ceneniim virom energije, ki zagotavljajo redno preskrbo. Do bodo odločitve čim manj tvegane, so potrebne še kompleksnejše študije in analize posameznih problemov.

Sodobni energetske viri bodo imeli v prihodnje prednost. Mednje sodi tudi nuklearna energija. Ali naših uranovih ležišč ne bomo izkoristili?

V projektu energetike je uran upoštevan. Preden zgradimo nuklearno elektrarno, čakajo strokovnjake še različne raziskave. Pravzaprav so že v teku, le pospešiti jih bo treba, da bomo uran čimprej pridobivali in predelovali.

Brala sem, da strokovnjaki sestavljajo že celo zvezni perspektivni program za razvoj energetike. Ali bo v celoti upošteval program Slovenije?

Zvezni program bi moral temeljiti na razvojnih programih vseh republik in avtonomnih pokrajin. Doslej ga je izdelala še Slovenija. Prepričan sem, da bodo druge republike to nalogo in obveznost pravočasno opravile, kajti zvezni program mora upoštevati ekonomske prednosti posameznih republiških programov, kar bo razvidno šele ob medsebojni primerjavi. Obvezno mora, na primer, upoštevati ceno energije na mestu, kjer se uporablja.

MARIOLA KOBAL

Korak naprej ali dva nazaj?

Prišlo nam je v navado, da smo kot potrošniki alergični na našo trgovino. Že ob malo večjem nakupu uperimo vanjo prst: oduška, slabo založena, neprilagodljiva povpraševanju, nerazvita, nekulturalna! Skorajda bi rekli zanikrna. In ta kritika niti ni neresnična: če odštejemo socialistični del Evrope, potem je po vseh podatkih naša trgovina na zadnjem mestu.

Vprašanje pa, kaj trgovina pomeni, je od nekdanj bodi odvisno od odgovora, kaj trgovina ima.

Po podatkih poslovnega združenja za trgovino je znašala razlika v ceni v minulem letu 19,10 odstotka. Toda s to razliko v ceni je treba še pokriti materialne stroške, amortizacijo in sklade, osebne dohodke in del sredstev za izobraževanje; nato obveznosti do družbe bodisi prek prometnega davka, bodisi prek prispevkov na osebne dohodke, obresti na osnovna sredstva, članarine. In izračun razkrije, da ostaja trgovini za sklade komaj še 2,12 odstotka dosežene razlike v ceni in 0,40 odstotka te razlike za amortizacijo, skratka, da ima trgovina na voljo le 2,52 odstotka razlike v ceni za svoj obstoj in razvoj, za enostavno in za razširjeno reprodukcijo.

S temi podatki bi bilo sicer težko dokazati, da je s tako delitvijo dohodka med trgovino in družbo ogrožen njen obstoj. Res pa je, da vse to povzroča, da imamo danes trgovino takšno, kakršna pač je — najmanj razvita v Evropi, ozko grlo na poti blaga v potrošnje, bolj distributor blaga kot pa usmerjevalec proizvodnje in potrošnje, kar naj bi sicer bila trgovina v blagovnih tržnih odnosih. Tako na primer: 33 odstotkov svojih izdelkov proizvodnja sama posreduje potrošniku, kmetijstvo celo 76 odstotkov svojih izdelkov, proizvodnja se sama oskrbuje z reprodukcijskim materialom z 68 odstotki...

In vendar smo z reformo zapisali, da hočemo oblikovati blagovno tržne odnose v gospodarstvu, da trgovina mora postati najodločilnejši usmerjevalec proizvodnje in potrošnje — torej nič več distributor proizvedenih dobrin. Od kod in čemu to nasprotje med hotenji in načrti ter dejanskimi razmerami po drugi strani?

Odgovor na tako zastavljeno vprašanje naj spričo pomanjkanja prostora le ponazorimo z nekaterimi podatki, s čimer seve še daleč ne bomo osvetlili vseh problemov. Tako smo že nekolikokrat lahko slišali za dokaze, da trgovina ne more preuzeti večjih zalog blaga in reproduk-

cijskega materiala zavoljo preskromnih lastnih obratnih sredstev, a tudi dovolj potrebnih bančnih kreditov si ne more zagotoviti. Pri nas ima trgovina na voljo približno tretjino lastnih obratnih sredstev, dve tretjini njenih razpoložljivih obratnih sredstev pa predstavljajo bančni krediti. Razmerje v razvitejšem svetu je nasprotno: dve tretjini ima trgovina lastnih obratnih sredstev in komaj tretjina je odvisna od bančnega kapitala. Ugotavljali smo tudi že, da sedanji sistem preprečuje trgovini oblikovanje večjih rizičnih skladov in s tem zmanjšuje možnosti za sezonsko zviševanje ali zniževanje cen, skratka za poslovnost v prometu s potrošniškim blagom.

Temu nasprotno je danes trgovina eden najučinkovitejših — čeprav po sili — izterjevalcev davkov. Iz analize poslovanja trgovskih podjetij, ki jo je pripravilo poslovno združenje za trgovino, je namreč razvidno, da lahko trgovina vpliva le na manjši del poslovnih stroškov — skupaj z amortizacijo le na 5,51 odstotka razlike v ceni — na večji del, to je na 7,29 odstotka razlike v ceni, pa ne more vplivati — namreč na prometni davek in druge prispevke!

Očitna je torej težnja, da smo se odločili zajemati iz trgovine znaten del sredstev za potrebe družbene potrošnje v najširšem smislu. Zavoljo tega dobiva tudi prometni davek čedalje bolj funkcijo fiskalnega instrumenta in vse manj je instrument, s katerim naj bi uravnavali ponudbo in povpraševanje. In kot vse kaže, bomo s predvidenimi povečanimi stopnjami prometnega davka ta njegov že sedaj močno fiskalni karakter še okrepili. To je sicer prav gotovo ukrep, s katerim lahko v najkrajšem času zagotovimo del sredstev za splošne družbene potrebe, a kot vsaka palica ima tudi ta svoj nasprotni konec: vsaka sprememba v višini prometnega davka ima lahko za posledico bodisi splošen porast cen, bodisi zmanjšanje akumulativnosti trgovine, če le-ta ne bi smela zavoljo višjih stopenj povečati tudi cen blaga. V vsakem primeru pa se seveda še bolj zmanjšuje vplivna moč trgovine na oblikovanje odnosov med ponudbo in povpraševanjem ter na usmerjanje proizvodnje.

A če že v tem trenutku ni možno najti učinkovitejšega instrumenta za zbiranje sredstev za splošne družbene potrebe, potem bi lahko vsaj nekoliko intenzivneje začeli razmišljati o opozorilih trgovine, da bi bilo potrebno poenostaviti tehniko obračunavanja davščin. Različnost tarif prometnega davka po skupinah, katerih število se z različnimi stopnjami občinah še povečuje, povzroča trgovini znatne stroške, v prenekatem primeru pa celo preprečuje vodenje enotne poslovne politike. Tako je trenutno veljavnih v trgovini 21 tarif prometnega davka in približno 105 stopenj. Zato na primer samo v petindvajsetih trgovskih podjetjih dela na obračunu prometnega davka 112 zaposlenih, tako da so stroški za ta obračun 27 milijona N-dinarjev letno ali pet modernih samopostrežnih trgovin.

In da bo ponazoritev absurda popolnejša: na področju Slovenije je za eno alkoholno pijačo približno 16 različnih občinskih dačnih stopenj, se pravi, da je pri dvanajstih različnih vrstah alkoholnih pijač 192 različnih davčnih stopenj na količino enega litra. Ker pa trgovina prodaja alkoholne pijače v večjih in manjših količinah od enega litra, se seveda tudi število davčnih stopenj in fiksnih zneskih še povečuje. Tako imajo nekatera trgovska podjetja po več tisoč različnih cen za prodajo alkoholnih pijač in seveda prav toliko različnih kalkulacij in obračunov.

Nekaj podobnega velja tudi za sedanji režim maksimiranja cen in marž. Tudi v tem primeru povzroča trgovskim podjetjem težave in stroške silna raznolikost rešitev najvišjih ravni cen in marž, za katere so pooblaščenec nosamezne občinske skupščine. Brez škode pa bi — če se že ni mogoče odločiti za hitrejšo odzvoženje cen — uveljavili vsaj večjo enotnost pri določanju ravni cen in marž.

S. B.

OD RUDNIKA ŽIVI VSA DOLINA

(Nadaljevanje s 1. strani)

vsjo resnostjo lotevajo, da bi rešili položaj deloma z lastnimi močmi, deloma, tako pričakujejo, s pomočjo družbe. V imenu kolektiva so se z nami pogovarjali: Vida Potočnik, vodja finančne službe, Drago Brumen, vodja študijske ekonomske službe, in Ivo Frece, predsednik rudniške sindikalne organizacije in vodja globinskega vrtnanja v geološki službi.

DVA VZROKA

V rudniku govorijo o dveh doglavitnih vzrokih za težak gospodarski položaj: nepričakovana odcepitev Munje - zagrebške tovarne akumulatorjev, kar je občutno zmanjšalo akumulativnost celotnega podjetja, in občuten padec kovine v rudi, kar ima za rudnik najtežje finančne posledice.

Odcepitev Munje je poslovni koncept rudnika in topilnice obrnil na glavo. Prav s proizvodnjo akumulatorjev so nameravali sanirati podjetje. Zato so sedaj prisiljeni pospeševati gradnjo akumulatorske industrije v »Vesni« v Mariboru in v Žerjavu. Odcepitev Munje je njihova prizadevanja na področju akumulatorske industrije zavrla najmanj za dve ali tri leta. Celotno prodajno mrežo, ki je bila poprej v rokah Munje, je potrebno na novo organizirati. Del sredstev pa še tudi v nerazrešenih premoženjskih pravicah mežiškega rudnika.

Mežiška rudišča terjajo že po svoji naravi obsežna raziskovalna dela. Poleg tega obratuje rudnik že dolga desetletja in so ga njegovi nekdanji lastniki intenzivno izkoriščali. Upadanje vsebnosti kovine v rudi je torej posledica prevelike eksploatacije, deloma pa tudi posledica uporabe mehanizacije, da bi z njo zmanjšali število zaposlenih delavcev, povečali rentabilnost proizvodnje in olajšali rudarjem težko fizično delo. Vsi ti vzroki se niso zgrinjali na kolektiv samo v poslednjih letih, ampak segajo daleč nazaj v obdobje velike gospodarske

krize v tridesetih letih. Tedaj so se lastniki rudnika okoriščali z odkopom samo bogate rude. Velik del dediščine, ki bi naj nasitila več rodov iz zgoranje Mežiške doline, so tako zapravili. Pred gospodarsko krizo je bilo v rudniku vidnih zalog za pet do šest let naprej, po letu 1940 za dve do tri leta, danes pa jih ni niti za eno leto. Kaj to pomeni? Za primerjavo lahko služijo podatki, da na primer v Trepčah, Zletovem, Idriji in v drugih rudnikih planirajo letno proizvodnjo iz tako imenovanih A in B zalog — vidnih zalog, v Mežici pa planirajo na te vrste zalog komaj 30 do 40 odstotkov, preostali delež planirane proizvodnje pa zajemajo verjetne zaloge. Zaradi takih razmer so tudi proizvodni načrti nezanesljivi.

Ob tem se seveda nujno poraja vprašanje, kako da si mežiški rudarji niso pravočasno poiskali novih rudišč?

Predstavniki kolektiva so povedali, da z denarjem, ki so ga po najboljših močeh lahko namenili za raziskovalna in sledilna dela, ni bilo mogoče pravočasno pripraviti izkoriščanja novih rudišč. Krediti, ki so jih dobili za raziskovalna dela, pa niso omembe vredni. Navzlic temu so zadnjih deset let uspevali ohraniti vsebnost kovine na razmeroma rentabilni ravni in so poleg tega še povečevali proizvodnjo. Zadnji dve leti pa je vsebnost kovine zdrsnila pod mejo rentabilnosti.

KJE JE REŠITEV?

V rudniku pravijo, da bi v prihodnje ohranili le odkope, kjer je mogoče kopati rudo z večjo vsebnostjo kovine, medtem ko bi opustili nerentabilne odkope. S takimi ukrepi bi skoncentrirali delo v jami, kar bi znižalo stroške za proizvodnjo rude. S tem bi nekoliko zmanjšali število rudarjev, ki bi pa dobili zaposlitev deloma pri obsežnejših raziskovalnih delih, deloma v tovarni akumulatorjev v Žerjavu. Zaradi zmanjšane obsega dela v rudniku zato ne bo noben rudar brez zaposlitve.

Poleg teh so sprejeli še druge ukrepe: izboljšali so delovno disciplino, sprejeli so bolj racionalno organizacijo dela in poslovanja, izvedli so splošno akcijo zniževanja stroškov, osebne dohodke pa so znižali do skrajne spodnje meje.

Najbolj pestijo rudnik velike družbene datjave. Te so bile v deležu neto produkta zastopane: leta 1962 z 62 %, leta 1964 s 54 odstotki, leta 1965 s 42 %, leta 1966 — v začetku izvajanja gospodarske reforme s 33 %; tedaj je bil rudnik iz več vzrokov, predvsem po zaslugi proizvodnje akumulatorjev, tudi najuspešnejši v poslovanju; leta 1967 je bil delež družbe pri ustvarjenem neto produktu 40 odstotkov in v prvem polletju letošnjega leta 52 %.

Zaradi narave proizvodnje je delež osebnih dohodkov zelo visok, ustrežno temu so tudi visoki družbeni prispevki iz osebnih dohodkov. Poleg tega plačuje rudnik znatne obresti od poslovnega sklada in visoke obresti od kreditov. Skoraj tri četrte potrebne obratnih sredstev so krediti! Ne glede na višino ostanke čistega dohodka za sklade so družbene datjave konstantne vse dotlej, ko je podjetje zaradi poslovnih izgub prisiljeno zmanjševati osebni dohodek. V rudniku tudi menijo, da je neskladno z gospodarskim položajem podjetja dejstvo, da redno plačujejo obresti od poslovnega sklada, ki bi naj bile v bistvu dokaz družbene rentabilnosti, četudi poslujejo iz izgubo.

Po vsem tem sodijo v mežiškem rudniku, da jim družba ne bi smela odreči pomoči. Pomoč vidijo predvsem v znižanju družbenih prispevkov, kot so obresti od poslovnega sklada, zveznih in republiških prispevkov od osebnih dohodkov, prispevka za vodni sklad in znižanje obrestnih mer za kredite oziroma v dolgoročnih kreditih za obratna sredstva in za sledenje novih rudišč. S tem in z notranjimi sanacijskimi ukrepi bi podjetje pošlovalo kolikor toliko rentabilno.

I. VRHOVČAK

ZA VAŠ TRANZISTOR GRE!

BATERIJE za tranzistorje

- specialno za tranzistorje nova baterija SUPER PL po angleški licenci VIDOR
- 50 % daljša življenjska doba
- plastična prevleka onemogoča izločanje kisline
- izredno natančne mere
- elektronska kontrola kvalitete

TOVARNA BATERIJ ZMAJ LJUBLJANA

Na Slovenskem je še vedno kar precej zelo površnih (da ne rečem kaj hujšega) komentarjev o stanju na tako imenovanem negospodarskem področju. Po mnenju nekaterih je to področje neproduktivna družbena režija, neke vrste »nujno zlo«, ki ga je treba čim bolj omejiti, kajti sicer bo gospodarstvo ovirano v svojem razvoju. Posamezniki (na srečo le posamezniki) večkrat kar vseprek mlajšo z izrazi »administracija«, »uradništvo«, »birokracija«, »neproduktivne dejavnosti« ter kar je še takih poglavitnih grehov v naši družbi. Pri tem pa (zavestno ali ne) pozabljajo, da med negospodarske dejavnosti uvrščamo: šolstvo, znanost, kulturo, zdravstvo, socialno varstvo, banke, zavarovalstvo, državno upravo, pravosodje, zaposlene v družbenih organizacijah, zbornicah, profesionalne poslance itd. Te dejavnosti pa so v vsaki sodobni družbi zaradi družbene delitve dela gospodarstva prav toliko potrebne kot neposredni proizvajalci. Čim bolj je razvito gospodarstvo, tem bolj morajo biti razvite tudi te dejavnosti, saj so integralni del celotnega družbenega dela. Iz take ugodne povezanosti gospodarstva in tako imenovanih negospodarskih dejavnosti sledi tudi tale resnica: gospodarstvo se razvija v smeri kvalitete in kvantitete (čim bolj se uresničuje reforma, tem bolj je to res), zato se morajo v taki smeri razvijati tudi šolstvo, znanost, zdravstvo, kultura, varstvo in druge negospodarske dejavnosti. In prav zaradi tega racionalizacija na negospodarskih področjih ne more pomeniti zmanjšanja celotne dosežene ravni in s tem celotnih potrebnih finančnih sredstev, pač pa čedalje smotrnejšo notranjo organizacijo in porazdelitev sredstev, zboljševanje kvalitete in smotrno, z razvojem gospodarstva uskladen, razširjeno reprodukcijo.

Negospodarstvo ni »administracija«

V navedenem smislu moramo obravnavati tudi število zaposlenih, ki jih je na negospodarskem področju v Sloveniji 74 tisoč, to je 14,7% od skupnega števila zaposlenih v družbenem sektorju. V zahodnih evropskih deželah je ta odstotek marsikje neprimerno višji, prav tako pa skoraj v vseh vzhodnoevropskih.

Po uradnih statističnih podatkih (glej npr. Mesečni statistični pregled SR Slovenije, št. 11/1968) je število zaposlenih v devetih mesecih letos v primerjavi z enakim časom leta 1967 OSTALO NEIZPREMENJENO (indeks = 100) v znanosti, kulturi in prosveti, v bančništvu in zavarovalstvu, ter v socialnem zavarovanju, medtem ko se je v zdravstvu CELO ZMANJŠALO za 1,5% (od 20.100 na 19.800). V tem času se je število zaposlenih povečalo le v šolstvu za 2,8% (od 21.000 na 21.600), v socialnem varstvu za 5% (od 6000 na 6300) ter v pravosodnih organih, milici in državni upravi za 3,6% (od 8300 na 8600). Zanimive so tudi primerjave sedanjega števila s številom v letu pred reformo (1964). V teh štirih letih se je število zaposlenih v šolstvu povečalo za 11% (pretežno zaradi novih oddelkov), v socialnem varstvu za 12% (zaradi novih kapacitet) in v zdravstvu za 1,5%, v znanosti, kulturi in prosveti je ostalo število neizpremenjeno, ZMANJŠALO PA SE JE ŠTEVILO ZAPOSLENIH V UPRAVNIH IN PRAVOSODNIH ORGANIH KAR ZA 18%, V SOCIALNEM ZAVAROVANJU ZA NAD 17% IN V BANČNIŠTVU TER ZAVAROVALSTVU ZA NEKAJ NAD 3%.

In še to. Pretežno število novih zaposlitev v družbenih službah gre na račun strokovnih delavcev (profesorjev, predmetnih učiteljev, zdravnikov, ekonomistov, pravnikov itd.) s čimer se zboljšuje kvalifikacijska struktura in s tem tudi kvaliteta dela.

Resen analitik bi torej težko našel razloge za trditve, da se »administracija« na negospodarskem področju povečuje nesmotrno. Pretirana je tudi trditev, češ da je letos naraslo število zaposlenih predvsem v družbenih službah in le za malenkost v gospodarstvu. Izkaže se namreč, da to »veliko« povečanje števila zaposlenih v družbenih službah (za 1,1%) pomeni le 800, pa še to v veliki večini na račun tako potrebnih dejavnosti, kot sta šolstvo ter socialno varstvo, in znotraj tega števila skoraj nič na račun »administracij«.

Prepričani smo, da bomo imeli iz leta v leto več učiteljev, zdravnikov, medicinskih sester, socialnih delavcev, gledaliških igralcev, knjižničarjev in drugih »negospodarskih« poklicev. In zaskrbljeni bi morali biti, če bi se nam to število ne večalo, kajti to bi bil znak, da naš razvoj v smeri socializma ni skladen in vsestranski.

SLAVKO GRČAR

NA DOLENJSKEM SO PROTI ZVIŠANJU PARTICIPACIJE ZAVAROVANCEV. PROBLEME ZDRAVSTVENEGA VARSTVA IN ZAVAROVANJA JE TREBA REŠEVATI PREDVSEM S PRIMARNIMI VIRI SREDSTEV

SINDIKATI: ODLOČNO ZA SOLIDARNOST

Minule dni je bilo na Dolenjskem več posvetovanj in pogovorov o problematiki zdravstvenega varstva in zavarovanja delavcev ter o instrumentih za financiranje zdravstvenega zavarovanja delavcev v prihodnjem letu. O teh vprašanjih je bila v Novem mestu v ponedeljek, 9. decembra, popoldne tudi razširjena seja občinskega sindikalnega sveta. Na tej seji so se po izredno živahni razpravi zavzeli, da je treba reševati probleme zdravstvenega varstva in zavarovanja predvsem s primarnimi viri sredstev, ki omogočajo solidarno vlaganje vseh zavarovancev. Zato se je občinski sindikalni svet zavzel za povečanje stopnje osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje od sedanjih 5 na 5,3 odstotka.

V razpravi na razširjeni seji občinskega sindikalnega sveta Novo mesto so poudarili, da participacija zavarovancev k posameznim zdravstvenim storitvam in izredni prispevek nikakor ne smeta biti sredstvo za dodatno financiranje zdravstvenega varstva in zavarovanja. Zato je sindikat proti vsakemu zviševanju participacije, zlasti še, ker pomeni to dodatno obremenitev bolnega zavarovanca in ruši načelo solidarnosti zavarovancev pri obremenitvi.

Občinski sindikalni svet je dal tudi priznanje zdravstveni službi v novomeški občini, ki se je uspela razmeroma dobro vključiti v reformna prizadevanja in racionalizacijo zdravstvene službe na Dolenjskem, hkrati pa je priporočil vsem porabnikom sredstev iz sklada zdravstvenega zavarovanja delavcev naj si v tej smeri prizadevajo tudi v prihodnje.

Gospodarskim organizacijam je sindikat priporočil, naj z razumevanjem sprejmejo predlog o povišanju stopnje osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje, same pa naj posvetijo več skrbi preventivni dejavnosti in zmanjšanju obolenj na delovnih mestih ter nesreč pri delu. Prav tako naj bi v delovnih organizacijah analizirali tudi izplačevanje nadomestil za bolniške izostanke. Sodijo namreč, da so ta nadomestila ponekod nižja

od minimalnih potrebnih sredstev za življenje, kar bo treba seveda spremeniti.

In končno se je občinski sindikalni svet odločno zavzel še

za to, da bi strokovna zdravstvena služba v republikli prihodnje leto izdelala perspektivni program razvoja in določila normative za nadaljnjo dejavnost zdravstvene službe, ker bo le na osnovi tega moč zdravstvu dejansko zagotoviti sredstva, ki jih za svojo dejavnost potrebuje.

Ta stališča občinskega sindikalnega sveta je usvojila tudi skupščina komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev na seji, v torek, 10. decembra, ko je sprejela instrumente za financiranje sklada zdravstvenega zavarovanja delavcev v prihodnjem letu in finančni načrt sklada za 1969 leto. Pri tem so sklenili stopnjo osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev v prihodnjem letu povečati od sedanjih 5 na 5,3 odstotka, medtem ko bodo stopnje dodatnega prispevka, ki ga plačujejo delovne in druge

organizacije, državni organi in zavarovanci od dopolnilnih dohodkov nespremenjene.

Za povečanje stopnje osnovnega prispevka so se odločili na osnovi izračunov, ki kažejo, da sedanja stopnja ne zagotavlja dovolj sredstev za nemoteno opravljanje zdravstvenih storitev, zato sklad zdravstvenega zavarovanja delavcev že nekaj let posluje z izgubo. S tem povečanjem stopnje predvidevajo, da bodo v prihodnjem letu za zdravstveno varstvo lahko zagotovili 6 odstotkov več sredstev kot letos. Pri tem računajo tudi na 8-odstotno povečanje bruto osebnih dohodkov zaposlenih na območju komunalne skupnosti, od katerih se plačuje osnovni prispevek.

Na seji skupščine so pooblastili izvršni odbor, da do 15. januarja prihodnjega leta pripravi vse potrebno za sklenitev splošnega sporazuma, do konca februarja pa naj bi že sklenili pogodbe z zdravstvenimi zavodi. Pri tem so poudarili, da pogodbe nikakor ne smejo presegati po finančnem načrtu predvidenih dohodkov iz sklada. R.Š

Na 10 cicero

● DRAVOGRAD

Delavski svet pri obrtnem podjetju Monter je odobril sindikatu 10.000 novih dinarjev za obdaritev otrok članov delovnega kolektiva ob novem letu. Na občnem zboru sindikalne organizacije v obrtnem podjetju Monter, ki bo 22. decembra, bodo razen tekočih problemov in novega pravilnika ter poslovanja podjetja posebej govorili še o sodelovanju sindikata s samoupravnimi organi, ki je sedaj nezadovoljivo. I.P.

● MURSKA SOBOTA

Občani Murske Sobotice so se z referendumom zavestno odločili za ponovno uvedbo krajevne samopriskpevka za nadaljnjih pet let. Za samopriskpevek je glasovalo 87,62 odstotka vseh, ki so vpisani v volilne imenike.

● DUPEK

Po devetih letih nestrpnega pričakanja so minuli teden odprli vrata novih prostorov zdravstvene ambulante, ki sodi k zdravstvenemu domu Maribor.

● SLOVENJ GRADEC

Pri gozdnem gospodarstvu v Slovenjem Gradu bodo naslednje enkrat mesečno za sodelavce izdajali informativni bilten Obvestila, ki bo prinašal novice s področja poslovanja, samoupravljanja ter druge zanimivosti iz gozdarstva in delovne organizacije. Prva številka, ki je izšla konec novembra, prinaša zapis o izobraževanju gozdnih delavcev, pomenitvi gozdarske proizvodnje viharju na Olševi, ki je podjetju povzročil veliko škodo, ter nekatere druge zanimivosti iz posameznih ekonomskih ent. I.P.

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo republiškega sveta ZSJ za Slovenijo, izdaja CJP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga ujedniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGAČNIK

Naslov uredništva in uprave, Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, poštni predal 813/VI telefon uredništva 316-672, 318-895, 312-402 in 310-033, uprave 310-033. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-901, devizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 501-620-7-32000-10-3204-486. — Posamezna številka stane 50 N-par — 50 S-din — Naročnina je četrtletna 6,50 N-din — 650 S-din — polletna 13 N-din — 1300 S-din in letna 26 N-din — 2600 S-din — Rokopisov ne vračamo. — Poštnina plačana v gotovini. — Tisk in kličiči CJP »Ljudska pravica« Ljubljana

MARIBORSKA KOMUNALNA SKUPNOST SOCIALNEGA ZAVAROVANJA DELAVCEV

Potrebno se bo držati načrtovanih okvirov

Skupščina komunalne skupnosti socialnega zavarovanja je v ponedeljek razpravljala o poslovanju sklada zdravstvenega zavarovanja delavcev za prvih 10 mesecev letos in o finančnem načrtu z prihodnje leto. Sklenili so, naj bo stopnja osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje 5,3% od kosmatega dohodka. Obenem so opozorili na povečanje izdatkov za zdravila in zdravljenje v specialističnih ambulantah, saj so prvi kar za 22,37% višji, kot pa je predvideval plan, za specialistično zdravljenje pa so porabili 897,367 dinarjev več, kot pa so planirali.

Kljub temu, da je finančna situacija sklada ob 10-mesečni bilanci ugodnejša zaradi izrednega porasta dohodkov v okto-

bru oziroma zaradi izrednega dotoka sredstev osnovnega in dodatnega prispevka in da se je v sklad zdravstvenega zavarovanja nateklo 2,64 odstotka več sredstev, kot pa so jih načrtovali za letošnjih 10 mesecev, so na skupščini ponovno opozorili na skrajno štednjo pri izdatkih za zdravila, zdravljenje v specialističnih ambulantah in pa tudi na delno prekoračitev izdatkov za bolnišnično zdravljenje. V mariborski komunalni skupnosti so izdatki za zdravstveno varstvo za eno zavarovano osebo za 2,77 odstotka višji od povprečnih izdatkov v SRS. Predvidevajo, da bo sklad letos imel 1.700.000 din primanjkljaja.

● DRAVOGRAD

V Gradbenem podjetju so sklenili, da bodo začeli za članke delovne skupnosti nekajkrat na leto izdajati poseben informativni bilten. V prvi številki, ki bo kmalu izšla, bo informacija o gospodarjenju v podjetju v prvih devetih mesecih, okvirni proizvodni načrt za prihodnje leto, teze za nov način delitve osebnega dohodka ter druge novice o poslovanju in problemih samoupravljanja. I.P.

KRAJEVNIM SKUPNOSTIM V ZAGORJU ŠIRŠO DRUŽBENO PODORO

Premajhen vpliv proizvajalcev

Čeprav ne bi radi ocenjevali delo zagorskih krajevnih skupnosti, vendarle ne bo odveč ugotoviti le nekaj dejstev, po katerih bo moč širše presoditi pomen in vlogo teh organov družbene samouprave. Krajevne skupnosti so preveč prepuščene same sebi. Zato bo držalo mnenje poznavalcev, da so nekakšni samorastniki. Jendra skupnosti so v največ primerih samo izvršni odbori in skupščine. Organizacije Socialistične zveze bi morale kajpak podpirati prizadevanja skupnosti, vendar je podpora tako minimalna, da je škoda izgubljati o tem kaj dosti besed. Morda bo dovolj ugotovitev, da nekatere krajevne organizacije SZDL niti ne poznajo programov teh skupnosti. Nekaj podobnega bi lahko trdili tudi za krajevne organizacije ZK. Članstvo ZK doslej še ni našlo priložnosti, da bi teht »razpravljali o tem, kako poživiti in izboljšati, zlasti pa pomagati skupnostim k hitrejšemu razvoju.

V dosedanjem delu vodstva krajevnih skupnosti menda najbolj pogrešajo širšega sodelovanja občanov in zlasti neposrednih proizvajalcev. Ze res, da so potrebe tiste, ki ljudi na ta ali oni način navajajo k povezovanju za ureditev teh ali onih problemov. Toda marsikatero potrebo bi krajevne skupnosti hitreje zadovoljevale, če bi posamezni delovni kolektivi spoznali, da so njihovi zaposleni tudi občani in potrošniki in da bi torej podpora in pomoč, ki

bi jo nudili tem skupnostim, bili v korist delovnih ljudi.

Nekatere krajevne skupnosti se ogrevajo za to, da bi njihovo problematiko tu in tam uvrščale v dnevne rede sej zborov delovnih skupnosti občinske skupščine. Pri tem vodstva teh skupnosti menijo, da bi odborniki tega zbora utegnili postati širši povezovalci delovnih ljudi s temi organi družbene samouprave. Predvsem pa bi odborniki utegnili pomagati krajevnim skupnostim s svojimi izkušnjami bodisi v raznih komisijah ali drugod.

S tem v zvezi je zanimiv predlog, naj bi v prihodnje volili v izvršne odbore in skupščine 6 ali 7. Promet je tu porasel v zadnjih letih za 50 odstotkov, število zaposlenih carinikov pa le za 10 odstotkov. Ker za nadure ni denarja, zaenkrat še ni izgledov, da bi lahko zastoj pri delu ublažili.

Ste slišali...

... da bi potrebovali ob sobotah na meji v Šentilju 10 ali 12 ljudi, dela pa jih le 6 ali 7. Promet je tu porasel v zadnjih letih za 50 odstotkov, število zaposlenih carinikov pa le za 10 odstotkov. Ker za nadure ni denarja, zaenkrat še ni izgledov, da bi lahko zastoj pri delu ublažili.

VELEBLAGOVNICA

nama

- priporoča potrošnikom hišer, sodoben in cenjen nakup vseh potrebščin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo;
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje;
- za tuje kupce je v hiši menjalnica.

LJUBLJANA

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2

BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO, Ljubljana, Wolfova 1

KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7

BLAGOVNICA NAMA, Škofja Loka, Kidričeva ulica 1 a

POGOVOR Z UPRAVLJAVCI

POMOČ IZ PARIZA

Ce še niste bili v Kamniku, ogledajte si ga! Fasade hiš so prenovljene, po ulicah stoje plinske svetilke, nad trgovinami in obrtnimi delavnicami pa vise stara cehovska znamenja. Nad pekarijo je obešen velik rogljič, nad čevljarstvo delavnico škorenj — domiselno kombiniranje novega s starim.

»Mi svojega obeska še nimamo,« se je začel opravičevati MILOŠ MEHORA, direktor Zavoda za zaposlovanje invalidov in drugih oseb. »To pa zato, ker smo se v nove prostore preselili šele pred kratkim. Imeli pa ga bomo, prav tako lepega, kot drugi. Načrt zanj vam lahko že pokažem: izdelal ga je naš kamniški arhitekt.«

»Kdaj pa ste se preselili?« sem vprašal.

»Ni še dolgo tega. Bolje pa bo, če vam povem kar zgodbo o naši selitvi. Lani decembra so imeli v podjetju reelekcijo in izvoljen sem bil za novega direktorja.

Kmalu nato sem izvedel, da je v samem središču mesta na prodaj stara stavba. Ker je bil kolektiv ves čas priden in varčen, smo imeli zadosti denarja, da jo kupimo. Za dvanajstropno hišo smo odšteli 15

milijonov starih dinarjev in potem še nekaj milijonov, da smo jo preuredili.«

»Kako pa ste jo uredili?«

»Spodaj smo naredili moderen trgovski lokal in dve

majhni pisarni, v prvem nadstropju smo uredili delavnico, drugo nadstropje pa je namenjeno za razširitev.«

»Ali niste včasih poleteli pošiljali delavce na neplačan dopust, sedaj pa govorite o razširitvi. Kako to?«

»Iz lastnih sredstev smo kupili usnje in že poleti začeli delati usnjene zimske plašče s kožnato podlogo. Delavci so bili sprva nezaupljivi: denar, ki so ga v toliko letih privarčevali, bi naj sedaj vložili v toliko usnja? Pa smo ga in sedaj ni nobenemu žal. Poletno zalogo smo takoj razprodali, sedaj pa imamo toliko naročil, da jih sploh ne moremo dohajati. Število naših odjemalcev se je povečalo za več kot polovico, sredstva, ki smo jih vložili v material, so se vrnila in v sklade je tudi že začelo pritekati.«

»Kako to, da je promet tako zelo narasel?«

»Predvsem, letos je usnjena konfekcija zelo moderna. Mi pa iz usnja izdelujemo moške suknjiče vseh vrst in krojev, plašče za moške in ženske, športne jopiče in drugo usnjeno konfekcijo.«

»Letos vam je torej po zaslugi Pariza in drugih modnih centrov padla sekira v med. Kaj pa v prihodnje?«

»Strokovnjaki napovedujejo, da bo usnjena konfekcija moderna tudi še prihodnje leto. Letos tržišče išče nas, ne sme pa pri tem ostati. Tudi mi moramo stopiti potrošniku nasproti. Poslušno sledimo vsem

modnim krikom in pripravljamo se, da se bomo pojavili s svojimi izdelki tudi na različnih sejnih modah.«

»Ali boste na teh sejnih nastopali sami ali v sodelovanju s sorodnimi podjetji?«

»Malo mislimo na Toko. Skupaj bi lahko nastopali na sejnih modah. Oni z usnjeno galanterijo, mi pa s konfekcijo!«

»Kaj še nameravate storiti v prihodnje?«

»Sedaj samo delamo. Ko bo okoli februarja popustil naval na zimsko konfekcijo, se bomo začeli resno pripravljati že za prihodnjo sezono. Na vsak način moramo našo proizvodnjo povečati: letos bi lahko prodali dvakrat toliko, kot naredimo. Večjeje števila novih delavcev ne mislimo zaposlovati; mi, ki smo že tukaj, moramo drugače delati. Izhod je torej v serijskem delu: načrt za prehod na serijsko proizvodnjo že dela neki naš zunanji sodelavec.

Potem bomo lahko tudi izboljšali osebne dohodke, ki so pri nas nizki. Do sedaj smo naredili že več korektur, spremeniti pa moramo sam sistem. Primerno moramo nagraditi delavce, ki so že dalj časa pri nas: njim se moramo zahvaliti, da smo svojo proizvodnjo nekaj že modernizirali in da jo še bomo.«

MATJAZ VIZJAK

POHIŠTVO Ilesnina

Spalnice, dnevne sobe, kuhinje, stoli, fotelji, kavči, omare vseh vrst, pisarniško, gostinsko in šolsko pohištvo, stilo in rustikalno pohištvo

Supravtomatični pralni stroji, hladilniki in štedilniki znamke NAONIS
Neuničljiva iglana najlonska obloga za vsak pod TAPISOM SOMMER

Poslovalnice v Sloveniji: Ljubljana, Celje, Koper, Kranj, Maribor, Nova Gorica, Murska Sobota, Zalec in ostale poslovalnice v vseh večjih mestih Jugoslavije

CENTRALA: LJUBLJANA, TITOVA 51

DOPIŠNIKI POROČAJO

LITIJA

Kam z delavci?

Čeprav se je v terciarnih dejavnostih v zadnjem času povečalo število zaposlenih in tudi večina industrijskih delovnih organizacij zaposluje novo delovno silo, pa je na litijskem območju 100 manj zaposlenih, kot jih je bilo lani. V nekaterih delovnih organizacijah, kjer imajo v načrtu nadaljnjo modernizacijo proizvodnje, pa se bo že v letu 1969 pokazal višek delovne sile.

Oborniki litijske občinske skupščine menijo, da morajo delovne organizacije zagotoviti ustrezno zaposlitev za vse tiste, ki bodo odveč spričo modernizacije proizvodnje

(vš)

TRBOVLJE

Namesto 58 let 54 odbornikov

Volilna komisija pri občinski konferenci Socialistične zveze Trbovlje je sprejela predlog, da naj bi imela skupščina občine Trbovlje namesto 58 v prihodnje samo 54 odbornikov tako, da bi imela občinski zbor in zbor delovnih skupnosti vsak po 27 odbornikov. Spremembo števila odbornikov občinske skupščine in števila volilnih enot bo volilna komisija pri občinski konferenci SZDL Trbovlje predložila v razpravo občinski skupščini.

(vš)

MARIBOR

Mladinci so dali kri

Novoizvoljeno predsedstvo Zveze mladine Tovarne avtomobilov in motorjev v Mariboru je pred kratkim organiziralo akcijo darovanja krvi za mariborsko bolnišnico. Štiriinštrideset mladink in mladincev, povečini neposrednih proizvajalcev, je dalo kri in s tem izpričalo svojo humanost in solidarnost.

A. Z.

SLOVENSKE KONJICE

Skrb za zaposlitev deklet

V občini že nekaj let ugotavljajo, da je za dekleta, ki končajo obvezno osemletno šolanje vedno manj učnih in delovnih mest. Različni razgovori v političnih in gospodarskih organizacijah ter končno tudi na občinski skupščini so rodili predlog o organiziranem usposabljanju ženske mladine za konfekcijski obrat industrijskega kombinata Konus. Vsi dejavniki so se skupno zavzeli za to, da bi se v Slovenskih konjicah ustanovil oddelek šiviljsko konfekcijske šole pod vodstvom šolskega centra »Boris Kidrič« iz Celja. Oddelek naj bi vodila domača delavska univerza. Načrt nameravajo izpeljati že zlasti zato, ker kaže, da bodo v konfekcijskih obratih podjetja Konus po treh letih — toliko časa bo trajalo tudi šolanje — dekleta lahko dobila za poslitev.

V. L.

ZAGORJE

Izdelana ocena gospodarjenja

Zaradi dokaj neugodnih proizvodnih in poslovnih rezultatov zagorskih podjetij je občinski sindikalni svet predlagal občinski skupščini podrobnejšo oceno gospodarjenja in ustanovitve posebne komisije. Ta komisija je do konca oktobra letos obiskala vse delovne organizacije in imela s predstavniki samoupravnih organov in sindikalnih vodstev podrobne razgovore, na katerih so ugotavljali vzroke letošnjega zastoja v gospodarstvu. Rezultat teh posvetovanj, je obsežna študija stanja in razmer vsega zagorskega gospodarstva. Analiza predlaga kolektivom poleg drugih nalog izdelavo dolgoročnih razvojnih programov.

KRSKO

Nov antenski stolp

Ekipa podjetja »Kovinarska« iz Krškega je pred kratkim privezala zeleno smrečico na vrh novega antenskega stolpa lokalnega radia Šmarje pri Jelšah. Za 58 m visokim stolpom pridejo te dni na vrsto še oddajniška hišica, električna in telefonska napeljava ter montaža novega 2-kilovatnega oddajnika. Računajo, da bodo nove radijske naprave uporabili že za novoletno oddajo.

Namesto novoletnih čestitk: prispevek za gradnjo Onkološkega inštituta!

Lani se je prošnji upravnega odbora sklada za gradnjo Onkološkega inštituta v Ljubljani, naj podjetja namesto novoletnih čestitk svojim poslovnim prijateljem in partnerjem sredstva namenijo za gradnjo Onkološkega inštituta, odzvalo lepo število delovnih skupnosti. Tudi letos odbor sklada prosi delovne skupnosti in posameznike, da bi namesto novoletnih čestitk darovali za to namenjena sredstva sklada. Seznam vseh darovalcev bomo objavili v skupnem oglasu za novo leto zadnji teden v letu 1968, za zamudnike pa v začetku januarja 1969 v Delavski enotnosti.

Upravni odbor sklada za gradnjo novega Onkološkega inštituta v Ljubljani upa, da mu bo tako uspelo zbrati sredstva, ki še manjkajo za to, da bi spomladi 1969 začeli z gradnjo prvega objekta za zdravljenje z obsevanjem. Z novim letom bo začela obratovati najodobnejša aparatura za obsevanje s kobaltom — theraatron 80, ki so jo že nabavili s sredstev sklada in ki spada k opremi novega inštituta, čeprav je sedaj začasno nameščena v starih prostorih, oziroma v adaptirani dvoriščeni stavbi Onkološkega inštituta.

Kar 60 milijonov S-din je za gradnjo novega inštituta zbrala šolska mladina. Akcijo zbiranja sredstev so začeli v maju in je trajala do oktobra. Vanjo se je vključila mladina iz

1050 osnovnih in srednjih šol Slovenije. Pred praznikom republike so najprizadenejšim šolskim kolektivom razdelili v znak priznanja praktične nagrade. »Ta človeška akcija po šolah je pokazala svojo plemenitost, moralno oporo in zagotovilo, da še niso pozabljeni svetli človeški ideali: plemenitost, medsebojna pomoč in tovarištvo.« je med drugim poudaril na slovesnosti, kjer so se zbrali predstavniki nagrajenih šol, predsednik sklada doc. dr. Rado Poljanšek.

Letno v Sloveniji odkrijejo okoli 3500 ljudi, ki na novo oboleni za rakom, okoli 2500 pa jih letno umre za to zahrbtno boleznijo. Po grobi presoji to pomeni, da le 30 odstotkom bolnikov uspejo rešiti življenje.

Dosedanji dosežki znanosti na tem področju pa pričajo, da v svetu rešijo življenje mnogo

ZASAVJE

V okviru novega Zdravstvenega doma Zasavje, ki deluje za območje občin Trbovlje, Hrastnik in Zagorje ob Savi, si zadnje čase prizadevajo, da bi zdravstveno službo organizirali kar najbolj racionalno in učinkovito. Tako so že enotno organizirali zdravstveno službo po specialnostih, v nekaterih službah pa so dosegli t. i. »strokovno povezanost« s Splošno bolnišnico Trbovlje, kar se je pokazalo kot izredno uspešno in učinkovito zlasti še pri varstvu žena.

večjemu odstotku bolnikov in tudi pri nas pravijo strokovnjaki, da bi lahko rešili življenje vsaj polovici bolnikov, če bi vse možne ukrepe, ki jim jih nudi znanje, lahko tudi zares izvajali. Zato pa je potreben prostor in potrebne so sodobne aparature, kar vse bo mogoče dobiti le s sodelovanjem in pripeki delovnih skupnosti in posameznikov.

Vseh smotrov reorganizacije zdravstvene službe v revirjih za zdaj še ni bilo mogoče uveljaviti. Ta služba je še vedno razdrobljena, kar jo draži, hkrati pa onemogoča smotrenjo organizacijo. Manjka pa tudi strokovnjakov. Pa tudi če bi strokovnjaki bili pripravljeni priti in delati v revirjih, ni zanje stanovanj. Ta problem bo mogoče verjetno edino uspešno rešiti le s sodelovanjem in velikim razumevanjem delovnih organizacij in občinskih skupščin.

vš

PODOBE NAŠEGA ČASA

— No, eden mora biti prvi! Kdo bo? se spodbudno nasmeje predsednik delovnega predsedstva. Bi ti, Janez?

Sejna soba upre oči v sredo druge vrste, vendar Janez ne vstane, le hitro ustrelil.

— Ne, Jože, danes nisem pripravljen!

In nič ne kaže, da mu je nerodno!

— Če že eden mora, bi pa jaz! reče nekdo v kotu.

— Prosim, tovariš! se odahne predsednik. Samo trenutek — zaradi zapisnika. Kako se pišete?

— Peter Porenta iz večernega tečaja. Tovariši in tovarišice, če dovolite, bi se tudi jaz rad izjasnil v zvezi s težami in mislim, da tudi še nekateri drugi tako mislijo, da jih ne smemo a priori odkloniti kot nekonkretne in nerazumljive, ampak jih moramo predvsem smatrati kot racionalno osnovo za razčiščenje marsikaterega aktualnega in perečega problema v naši se-

danji strukturi in situaciji. Tako se jaz na primer odločno strinjam s postavko, da se naš delovni človek že uveljavlja kot temeljni nosilec v združenem delu, kakor tudi, da so že bile premagane mnoge etatiistične sponse, s čimer sta se močno razširili materialna in socialna baza nosilcev napredka. Res pa je, da smo se doslej premalo in da se

nja marsikje spreminjajo v fasedo, za katero različne skupine in monopoli poskušajo odločati v nasprotju s temeljnimi interesi delovnega človeka in širše skupnosti. Dobro se moramo zavedati, da je bitka za socializem hkrati tudi bitka za demokracijo in narobe. Miselnost, ki utira pota napredku, ki spreminja obstoječe stanje in zaostale pogle-

za polno realizacijo njegove osebnosti tako pri kreiranju družbenih odnosov kot v celotnem našem družbenem življenju.

Dva člana predsedstva razgreto zaploskata, sejna soba pa sramežljivo povese oči. Čez čas srame nekdje v tretji vrsti sosedu:

— Si razumel, kaj je hotel reči?

Konstruktivna zavzetost

moramo v bodoče bolj obrniti k samoupravljanju in njegovi notranji graditvi, da bodo delovni ljudje reproducirali družbeno lastnino, razvijali družbene odnose in preprečevali deformacije v socialističnih družbenih odnosih. V tej smeri so potrebne dopolnitve in stalno dograjevanje samoupravnega sistema tako v posameznih delovnih organizacijah kot tudi v povezovanju samoupravnih dejavnikov na vseh ravneh. Predvsem pa je potrebna stalna akcijska prisotnost vseh subjektivnih sil ter borba proti vzrokom lokalizma, partikularizma in drugih podobnih pojavov. Datih moramo vso podporo tistim silam v združenem delu, ki premagujejo obstoječe stanje, istočasno pa ne smemo sprepledati pojavov, ko se nerazvite oblike samoupravlja-

de, ki se zavzema za gospodarski in družbeno reformo, se spopada z zaostalostjo, konservativno ali celo reakcionarno miselnostjo, ki vleče družbo nazaj. Prisotne so tako tehnokratske kot managerske težnje, zato pa postaja samoupravni položaj delovnega človeka izredno važen vir stimulacije za njegovo delo, zaradi česar ne smemo zanemariti tudi njegove materialne stimulacije. Skratka, jaz stojim na stališču, da je pot do brezrazredne družbe dolga in naporna in da moramo na njej nenehoma premagovati notranja nasprotja, ki izhajajo iz ostankov razrednih odnosov in konfliktov različnih interesov delovnih ljudi. Tovariši, mislim, da smo v tej zvezi še nadalje dolžni posvetiti vso ustrezno skrb našemu delovnemu človeku in se zavzeti

— Ne! Imam pa občutek, da sem to že nekje slišal, samo ne morem se spomniti, ne kje, ne kdaj...

Tudi eden od članov predsedstva, ki je ploskal, se skloni k sosedu:

— Kako jasna in konstruktivna zavzetost, kaj! Kdo bi si mislil, da lahko tudi med mladimi naletiš na takšno široko razgledanost v pereči družbeni problematiki. Kako se že piše, preslišal sem?

— Peter Porenta!

— Zapiši si! Mislim, da bi lahko postal kader, ne? Čas je, da konkretno izpeljemo novi kurz, da je treba z mladimi, ustvarjalnimi silami osvežiti naše vodstvene strukture. Imej ga v evidenci, govori z njim in če boš videl, da je res kader, ga čimprej kandidiraj!

VINKO BLATNIK

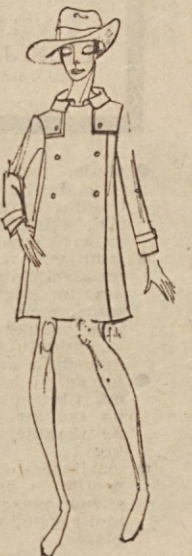

ekskluzivni modeli — plašči in obleke modnih barv v omejenem številu

modna hiša

prodajni servis

Ljubljana—Maribor—Osijek

SEDANJE STANJE HROMI SAMOUPRAVLJANJE (II)

Ze zadnjic smo zapisali, da je na razgovoru številnih kulturnih delavcev, ki sta organizirala republiški svet ZSS in republiški odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti sredi meseca novembra o svojih težah »Osnove sistema samoupravljanja in financiranja kulture«, pesnik CIRIL ZLOBEC izrazil željo, da bi bili seznanjeni tudi s predlogi republiškega sekretariata za prosveto in kulturo v tej zvezi. Tokrat torej povzemamo uvodna pojasnila republiškega sekretarja TOMA MARTELANCA, da bi bralci v tretjem in zadnjem članku laže sledili polemični misli posameznih kulturnih delavcev na tej tribuni.

V zvezi z mnenjem, ki je nekoliko razširjeno (o njem je govoril dr. BORIS KUCHAR), da reševanje problemov kulturnega področja morda pri nas nameroma zavlačujemo, je Martelanc dejal, da o tem ne more biti govora in da zagata ni le naša, pač pa tudi drugih republik, kar je prišlo do izraza na medrepubliškem posvetovanju. V SR Hrvatski so resda sprejeli zakon o skladih za financiranje kulture že v letu 1968. Zakon že daje rezultate, a le delne, zato z njim niso zadovoljni. Res jim je uspelo z davkom na alkoholne pijače povečati sredstva v občinah za 44 odstotkov. Toda prispevek za kulturo na prebivalca je kljub temu še vedno nižji kot pri nas.

NAŠ PREDLOG SE NI TAKO KONKRETEN KOT SINDIKALNI

Nato je Martelanc dejal, da je republiški sekretariat za prosveto in kulturo izdelal tako imenovano Zeleno knjigo, ki naj bi družbene dejavnike celoviteje seznanila s stanjem v slovenski kulturi. Izvršnemu svetu SRS je sekretariat predložil dva predloga. Prvi predlog je doslej še samo načelno formuliran — gre za sistemsko ureditev samoupravljanja in financiranja kulturnih dejavnosti. Če bo ta predlog sprejet, bi lahko o njem razpravljali še v letu 1969, zakon pa bi lahko uveljavili še v letom 1970.

Smisel tega predloga je blizu težam, ki jih je pripravil sindikat. Naš predlog sicer ni tako konkreten, je dejal Martelanc, čeprav smo si v izhodiščih zelo blizu. Vemo, da potrebujemo tak zakon, ker nam sedanje stanje hromi samoupravljanje v kulturni sferi, saj nista mogoča niti razvoj niti stabilizacija materialnih temeljev kulture. Temeljno načelo samoupravnosti na področju kulture pa je za nas, da bi odločali v kulturi tako kulturni delavci kot najbolj neposredno prizadeti občani in izvoljeni ljudje iz celotne družbene skupnosti, ker gre za dejavnost posebnega družbenega pomena.

Nato je tov. Martelanc dejal, da bi se glede družbeno samoupravne mehanizma morali nasloniti tako na izkušnje drugih področij družbene dejavnosti, upoštevajoč vso specifičnost kulturnega področja, kakor tudi na izkušnje sedanjih občinskih skladov za kulturo, ki jih ponekod že imajo. Glede denarnih virov pa je dejal, da bi se sredstva za kulturo morala stabilizirati glede na doseženi narodni dohodek in družbeno produktivnost, pri čemer se ne odreka možnosti proračunskih virov, iskati pa bi morali dodatne vire, da bi kulturnim dejavnostim omogočili razvoj. Z dolgoročnim programiranjem kulturnega razvoja bi morali zagotoviti učinkovito porabo sredstev in preprečevati ekstenzivni razvoj mreže kulturnih institucij. Izboljšati bi morali predvsem po-

goje za delo obstoječih kulturnih institucij in ustvariti možnosti, da postanejo kulturne dobrine ljudem bolj dostopne.

»OSTALO JE LE PERJE, KOKOŠ JE UŠLA...«

Nato je tov. Martelanc obširneje govoril o drugem njegovem predlogu, o ukrepih, ki naj bi jih za področje kulture uzakonili že z letom 1969. Gre za predlog, naj bi v prihodnjem letu v občinah obvezno ustanovili sklade ali skupnosti za kulturo, ali združene sklade več občin. Morali bi predvsem omogočiti, da se tam, kjer že imajo sklade in hočejo širši samoupravni organ (npr. Kranj), omogoči ta proces. Sicer pa, je dejal, ne dajemo prednosti niti skladom niti skupnostim. Nekateri menijo, da bi bile skupnosti neracionalne, ker bi z malo denarja upravljalo dosti ljudi. V prid skupnosti pa govore izkušnje izobraževalnega področja, ki se vendarle enakopravne in samoupravno dogovarja z družbeno-političnimi skupnostmi.

V zvezi z možnostjo povezo-

vanja več občinskih skladov v regionalne, je dejal, da ni le potrebno začeti planirati kulturni razvoj za daljše obdobje, pač pa se je tudi treba lotiti planiranja za regionalne okvire. Po ukinitvi okrajev so se nekatere kulturne institucije znašle v težkem položaju, npr. mariborsko ali celjsko gledališče, arhivi, študijske knjižnice in breme njihovega vzdrževanja nosijo v glavnem matične občine. Zato so se v teh institucijah tudi najbolj zaostriili problemi osebnih dohodkov, programiranja dejavnosti ipd.

Občinski ali regionalni skladi imajo smisel le v primeru, če imajo sredstva, je dejal Martelanc. Če bi bili sprejeti naši predlogi za nove namenske vire za kulturo, bi morala proračunska sredstva ostati vsaj na ravni leta 1968, v nasprotnem primeru pa bi morali proračuni nositi težo sanacije. Predlagamo, je dejal, da bi sredstva za kulturo dobili tudi iz vira osebnih dohodkov od avtorskih pravic in iz tehniških izboljšav. To je bil že doslej proračunski vir,

odslej pa naj bi bil namenski za kulturne sklade po enotni stopnji 15 odstotkov oziroma 30 odstotkov od tako imenovanega komercialnega avtorstva. Iz tega vira po dvojni stopnji, bi se sredstva republiškega sklada povečala za 4,5 milijona N-din. Seveda se tri četrtine tega vira zbere v ljubljanskih občinah; to pa je prav, saj Ljubljana sfinancira republiške institucije, ker tudi njeni prebivalci v največji meri koristijo njihove programe.

Nato je tov. Martelanc govoril o republiškem davku na promet na alkohol, ki naj bi — če bi bil sprejet — občinskim skladom povečal sredstva za več kot polovico. Toda tega dela izvajanja tov. Martelanc ne bi ponavljali, ker je medtem izvršni svet SRS odklonil predlog za ta republiški davek in je tudi odbor za kulturo PKZ skupščine SRS ugotovil, da brez tega novega vira sprejemanje časovnega zakona o financiranju kulture sploh nima pomena. Čimprej je treba izdelati sistemski zakon. Kajti, kot je zelo slikovito dejal predsednik prosvetno kulturnega zbora tov. MILOŠ POLJANSEK, »...ostalo je le perje, kokoš je ušla!«

PRIHODNJIČ: Kaj menijo o doslej povedanem kulturni delavci

PREDLOG OB PRAVEM ČASU:

Združitev delavskih univerz v revirjih

Od novega leta naprej naj bi na območju občin Trbovlje, Hrastnik in Zagorje ob Savi deloval enoten izobraževalni zavod »Revirska delavska univerza«, ki bi — med drugim — zagotovila izvajanje celotnega andragoškega ciklusa.

Občinske skupščine v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju ob Savi so sprejele v novembru predlog delavskih univerz iz omenjenih občin, da naj sprejmemo akte o ustanovitvi, in sicer tako, da bi od 1. januarja 1969 naprej deloval v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju ob Savi enoten izobraževalni zavod — »Revirska delavska univerza«. V predlogu je med drugim tudi rečeno, naj bi občinske skupščine in temeljne izobraževalne skupnosti zagotovile za dejavnost združene Revirske delavske univerze v prihodnjem letu najmanj toliko sredstev, kot so jih letos, denar pa bi morali zagotoviti tudi za financiranje programov s področij družbeno-političnega in splošnega izobraževanja.

Kolikor bodo občinske skupščine Trbovlje, Hrastnik in Zagorje ob Savi kot ustanoviteljice sprejele predlog delavskih univerz za združitev, do Revirske delavske univerze izdelala in sprejela vse samoupravne akte do konca marca prihodnjega leta.

Sedanje delavske univerze v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju ob Savi so bile ustanovljene v letu 1959, in to z namenom, da opravljajo vse izvenšolske dejavnosti pošolskega in dopolnilnega izobraževanja ter poljudnoznanstvenega, družbeno-ekonomskega in strokovnega izobraževanja na vseh področjih. Delavske univerze so se v teh treh revirskih občinah v desetih letih delovanja razvile v dejanske pobudnike, organizatorje in koordinatore izobraževanja odraslih, hkrati pa so tudi močno razmahnile izobraževalno dejavnost, tako glede obsega, raznolikosti in kvalitete.

Ze nekaj časa je bila vse bolj prisotna potreba, da bi v revirjih deloval le en izobraževalni zavod, ena sama delavska univerza, in to predvsem z namenom, da bi tudi dejansko zagotovili izvajanje celotnega andragoškega ciklusa, to je ugotavljanje potreb, planiranje in programiranje dela ter organizacijo izobraževalnega procesa, kar ob sedanji razdrobljenosti delavskih univerz (pa tudi zaradi pomanjkanja denarja) v celoti in povsod ni bilo mogoče zagotavljati. Prvi korak v teh prizadevanjih je bil storjen že avgusta letos, ko so delavske univerze Trbovlje, Hrastnik in Zagorje ob Savi izdelale in sprejele enoten program izobraževanja za razdobje 1968—1970.

V predlogu za združitev delavskih univerz je tudi zagotovilo, da bo ostalo tudi po ustanovitvi enotnega zavoda — Revirske delavske univerze — težišče izvajanja izobraževalnega programa v vsaki občini, zatega-

delj je mogoče povsem upravičeno pričakovati močno povečano dejavnost delavske univerze, ki si bo lahko navsezadnje zagotovila v prihodnje še močnejšo vodilno vlogo pobudnika, organizatorja in koordinatorja izobraževanja na področju zasavskih rudarskih revirjev.

Odveč bi bilo ponavljati trditve oz. mnenja, da je v sedanjem času združitev delavskih univerz v revirjih nujna, saj potrebujejo tudi na tamkajšnjem

področju usposobljen izobraževalni zavod, ki bo ustrezal sodobnim andragoškim in strokovnim zahtevam. Mogoča bo specializacija ob koncentraciji strokovnjakov in materialnih sredstev. Na ta način pa bodo dosegli, kar tudi ni tako nepomembno, racionalizacijo izobraževalnega procesa. S koncentracijo strokovnega dela, decentralizacijo in smotro zasnovano organizacijo izobraževalnega procesa pa bodo lahko izobraževanje kar najbolj približali najširšemu krogu občanov in vsaki revirski občini, zagotovljena pa bo stalnost v delu.

MARIJAN LIPOVŠEK

Iz republiške izobraževalne skupnosti

UGODNI PREMIIKI

Na zadnji seji izvršnega odbora Izobraževalne skupnosti SRS so med drugim obravnavali tudi poročilo o štipendijah in posojilih iz sredstev te izobraževalne skupnosti, obravnavali pa so tudi predlog sklepa o ustanovitvi sklada Izobraževalne skupnosti SRS za štipendije in posojila.

Prvič, znana kritika študentov na stališče, da mora biti poprečna učna ocena študenta, ki kandidira za štipendijo ali posojilo, najmanj 3,5. Zatrjevali so, da bo vztrajanje pri tako visoki poprečni učni oceni omogočalo študij le tistim, ki imajo premožnejše starše. Zdad zbrani podatki pa kažejo, da takšna bojazen ni upravičena in da se počasi vendarle spreminja socialna struktura študentov. Dve primerjavi. Socialna struktura sedanjih študentov je taka: 52 odstotkov iz družin uslužbencev, 18 odstotkov iz delavskih družin, 7 odstotkov iz kmečkih, 15 odstotkov iz upokojenskih družin. Struktura tistih, ki so letos iz sredstev RIS prejeli na novo štipendije, pa je naslednja: 15 odstotkov iz uslužbenskih družin, 34,4 odstotka iz delavskih, 19,8 iz kmečkih družin, 26,1 iz upokojenskih družin. Gre torej vendarle za določen premik, pri čemer pa je poprečna študentska ocena štipendistov kar 3,94, pri posojilih pa 3,36. Določeni premiki pa so bili letos storjeni tudi glede regionalne udeležbe pri razdeljevanju štipendij. Na prvem mestu sta Koroška in Stajerska (22,5 odstotka), dalje Dolenjska (15,5), Primorska in Notranjska (15), Gorenjska (14,2), Podravje in Pomurje (13), Ljubljana (12,7) in Zasavje in Savinjska (7,1 odstotka).

Izvršni odbor RIS vztraja pri stališču, da podeljuje iz svojih sredstev štipendije in posojila le tistim, ki imajo stalno bivališče v SR Sloveniji. Znano je, da je zlasti v SR Hrvaški takšno stališče naletelo na odpor in poizkuse političnih zaostrijev. Lani je pri nas prejemale štipendije oz. posojila 131 študentov iz SR Hrvaške, letos je število prosilcev podobno. Izvršni odbor pa vztraja na stališču, da so sredstva za štipendije in posojila izobraževalne skupnosti SRS prepotrebna za vodenje take štipendijske politike, ki bo v skladu s kadrovskimi potrebami Slovenije, pri čemer pa je rezerviral 15 štipendij za študij slovenskega jezika in književnosti za študente drugih jugoslovanskih narodnosti. Po zadnjih vesteh iz hrvaškega tiska pa smo izvedeli, da je hrvaški sklad za štipendiranje vendarle zdaj rezerviral 150 štipendij za svoje študente, ki študirajo izven SR Hrvaške. Vsekakor je treba načelno razčistiti medrepubliške odnose v tem pogledu, kakor smo morali v preteklosti razčistiti medsebojne odnose med občinami, ko so nekatere hotele zaračunavati šolnino. Izvršni odbor poudarja, da pri tej njegovi odločitvi gre le za štipendije, ne pa za zaračunavanje šolnine, zato tudi ne more sprejeti pobud, da bi nekatere hrvaške srednje in osnovne šole zaračunavale šolnino za slovenske otroke.

Zanimivo vprašanje je tudi osip študentov, ki pri nas prejemo posojilo. V SR Bosni in Hercegovini so dosegli, da 68 odstotkov študentov, ki prejema posojila, doseže pogoje za vpis v višji letnik, pri nas pa je ta odstotek komaj 30. Problem, ki bo vsekakor vreden temeljiteje obravnave.

Kot kažejo prvi odmevi na predlog, naj bi v skladu za štipendije in posojila Izobraževalne skupnosti SRS namensko združevali sredstva tudi drugi nosilci štipendiranja, je predložil realen.

Prilavniki in pripravništvo

Tokratni sogovornik v naši akciji Prilavniki in pripravništvo je bil Ivan Bertoneelj, profesor na Višji šoli za organizacijo dela v Kranju.

Ko je ocenjeval našo akcijo, je najprej spregovoril o stališčih do pripravništva sploh:

»Institucija pripravništva moramo razumeti dvojno: pripravništvo ima svojo izobraževalno in svojo vzgojno plat. Pretiravanje ene plati ima za posledico omalovaževanje druge. Obe pa sta enako pomembni. Ko vzgajamo mladega strokovnjaka, mu ne smemo nataktniti plašnic, da ne bi videl ničesar drugega, kot samo stroko, v kateri bo delal. V njem moramo krepiti osebnost in razvijati njegovo samoupravljalno zavest. Če se tega že zavedajo vsi, od najvišjih državnih organov do delovne organizacije, je takšno stališče zdravo.

V vsej Jugoslaviji je sedaj približno 170.000 pripravnikov. Če bosta pri njihovi vzgoji potekala izobraževalni in vzgojni proces z roko v roki, bomo dobili veliko armado dobrih in zavestnih samoupravljavcev. V nasprotnem primeru pa bodo postali nasprotniki našega samoupravnega sistema, ker pač nikoli ne bodo spoznali njegovih prednosti.«

»Kako bi naj potem po vašem mnenju potekal proces pripravništva?« smo vprašali.

»Program pripravništva bi naj po mojem mnenju potekal v etapah A, B, C in D. Po teh oznakah pomeni A informativno spoznavanje delovne organizacije, B informativno spoznavanje

Prof. Ivan Bertoneelj:

PRAVILNIK JE ŠELE »A« V ABECEDI PRIPRAVNIŠTVA

delovne enote, C spoznavanje ožjega delovnega področja, to je obrata in končno D uvajanje na konkretnem delovnem mestu. Prvi dve etapi sta časovno kratki, med drugima dvema etapama pa že lahko spoznavamo pripravnika z njegovega, osebnega in osebnostnega vidika. Po tej shemi moramo pripravnika že med samim stažiranjem tudi preusmeriti na drugo delovno mesto, če vidimo, da mu delo na predvidenem delovnem mestu ne leži.«

»Po vašem mnenju naj bi pripravništvo torej postalo del našega družbenega sistema, ali ne?«

»Tako je! Pripravništvo ne sme izveneti kot ena od mnogih akcij, ki se začne in konča s sprejemom pravilnika. Da je tako, dokazujejo delovne organizacije, ki so institucijo pripravništva vpeljale že vrsto let pred sprejemom temeljnega zakona. Ni najbolj pomemben zakon, dosti važnejši je odnos do pripravništva! Republiški zakon je samo impulz, ki je pogнал v tek samoupravni stroj v tistih delovnih organizacijah, kjer so čakali na sprejem zakona, preden sestavijo lasten pravilnik. Pravilnik pri vsem tem pa sploh ni bistven: je šele »a« v abecedi. Stališče do pripravništva, kot del našega sistema, to pa je abeceda!«

»Da se vrneva k naši akciji; v nekaterih delovnih organizacijah, ki smo jih obiskali, menijo, da so dnevnik, ki jih morajo pisati pripravniki, zgolj formalnost. Kaj menite vi o tem?«

»Tri vrste dnevnikov poznam: osebnega, sem sodijo osebni vtisi, dnevnik pri političnem izobraževanju, če gre za detajlne opise, in dnevnik pripravnikov. Ta se od drugih dnevnikov razlikuje po tem, da ne odgovarja samo na vprašanje kaj, temveč tudi kako in zakaj. Pripravniški dnevnik, ki bi odgovarjal samo na vprašanje kaj, je zgolj formalnost. Če odgovarja še na drugi dve vprašanji, je pa dragocena dokumentacija. Zato se mi zdi kartotečna oblika najbolj posrečena za pripravniški dnevnik, ker je v tako pisan dnevnik mogoče vlagati podatke. Biti pa mora seveda pisan tako, da sili k razmišljanju.«

»Kaj vi menite o zaključnem izpitu?«

»Zaključnega izpita, ki bi potekal kot izpit, ne odobravam, ker je lahko samo ponovitev diplome. Izpit je lahko pretežak, prav tako pa je lahko tudi prelahak. Delo pripravnika je treba stalno spremljati, ga sproti ocenjevati, na koncu pa bi naj njegovo znanje samo presodili. Na ta način se tudi moremo izogniti očitku, da je končni preskus znanja subjektivna formalnost.«

»Koliko časa bi naj po vašem mnenju trajal staž?«

»Tega za sedaj ni še nihče analitično izračunal. Zakonodajalcu je zato ostala odprta ena sama pot: izkušvena. Ko bodo delovne organizacije analitično dognale najprimernejši čas za trajanje staža, bo pa mogoče te ugotovitve posplošiti.« je zaključil prof. Ivan Bertoneelj.

MATJAŽ VIZJAK

● **PRIPOMBA:** V eni od prihodnjih številčk našega tednika bomo predstavili priročnik za sestavljanje programov za delo pripravnikov.

vas vabi, da izberete iz sortiranih zalog:

- usnje, potrebščine za sodlarje, težljarije in tapetnike, tesnilni in izolacijski material, avtolake, filtre, obloge za zavore in sklopke;
- gumijaste cevi in plošče, instalacijski material, klina-sta in pogonska jermena, transportne trakove, gumijeve mehke in trde profile, gumijevo obutev, vilo, moped in avto gume;
- jute in konopljene tkanine, fitec, platna, dekorativne tkanine, cerade, tehnične tkanine, vrvarske izdelke;
- plastične folije, skay, PVC profile in cevi, plošče, plastične mase za predelavo, moltoprem, ultrapas in eval plošče;

- gumijaste in vinil tekače, podolite, tople pode, vinaz plošče, linolej, iglane nylon-ske preproge (Fulda), tufing, likoliti, kotne profile, lepila za PVC, gume in usnje;
- zaščitne obleke, čelade, rokavice, očala, zaščitno obutev, dežne plašče, bunde;
- tekstilno, plastično, usnjeno in kovinsko galanterijo, igrače, bižuterijo;
- tekstilne izdelke za mlino in pekarno, sita, žitne tkanine, mlinsko in pekarniško opremo;
- opremo za trgovino in gostinstvo, hladilne in toplotne naprave, blagajne, hladilnike, pralne stroje, teh-nice;

- pisalne in računske stroje, raznoševalne stroje, knjiž-govodske stroje, faksimilne stroje, teleprinterje.

- RUDNIKI
- TOVARNE
- OBRATNA, TRGOVSKA TRANSPORTNA IN MLIN-SKA PODJETJA
- GLEDALIŠCA IN USTANOVE

prepričajte se o solidni posrežbi in najnižjih cenah vele-trgovine »ASTRA«.

Vsa naročila, osebna in pismena ali preko naših potnikov izvršimo hitro in solidno. Pri naročilih tehničnega materiala vam tudi strokovno svetujemo!

KRATKO IN JEDRNATO

Vsekakor naj bi k osnovnim nalogam in ukrepom za nadaljnje utrjevanje in razvoj našega gospodarstva in s tem tudi proizvodnih sil sodila v našem družbenem sistemu tudi nenehna skrb za človeka izven njegovega delovnega ambienta.

Praksa je namreč pokazala, da pravilno usmerjena in vodena rekreacija delovnih ljudi povzroča mnogo manjšo škodo delovni učinkovitosti proizvajalca in s tem tudi manjše zlo celotni družbi. Pa ne gre tu samo za delovno storilnost, temveč za veliko škodljivih družbenih pojavov, ki jih družba posredno in neposredno zdravi prav z organizirano rekreacijsko dejavnostjo.

Ta dejstva narekujejo, da vprašanje ljudske rekreacije, zlasti rekreacije industrijskih delovnih množic — katerih vsakdanje delo postaja iz dneva v dan vse bolj monotono, ubijajoče — ne sme ostajati še vnaprej le stvar volonterstva, ampak pomembno družbeno-politično vprašanje, s katerim je treba seznaniti

Varčevanje — palica z dvema koncema

ljudi in jim pomagati pri praktičnem reševanju problema, zlasti pa v delovnih kolektivih.

Prizadevanje posameznikov in v nekaterih primerih tudi že skupin, da bi pričeli v ustanovah in podjetjih s sistematičnim proučevanjem potreb in želj zaposlenih po razvedrilo, sprostitvi, nabiranju novih sil za vse zahtevnejše delo, je v posameznih primerih že rodilo prve sadove.

Se ne takšnih, kakršnih smo si želeli, pa vendar...

V mnogih podjetjih so si ljudje ob podpori in navdušenju posameznih športnikov že organizirali raznovrstne športne sekcije. Ponekod pa so že celo tako daleč, da so za to postavili posebnega človeka, organizatorja rekreativne dejavnosti. Ti primeri so pri nas sicer še nadvse redki, saj bi jih lahko našli na prste ene same roke, pa še bi nam ostal kak prst.

Zakaj?

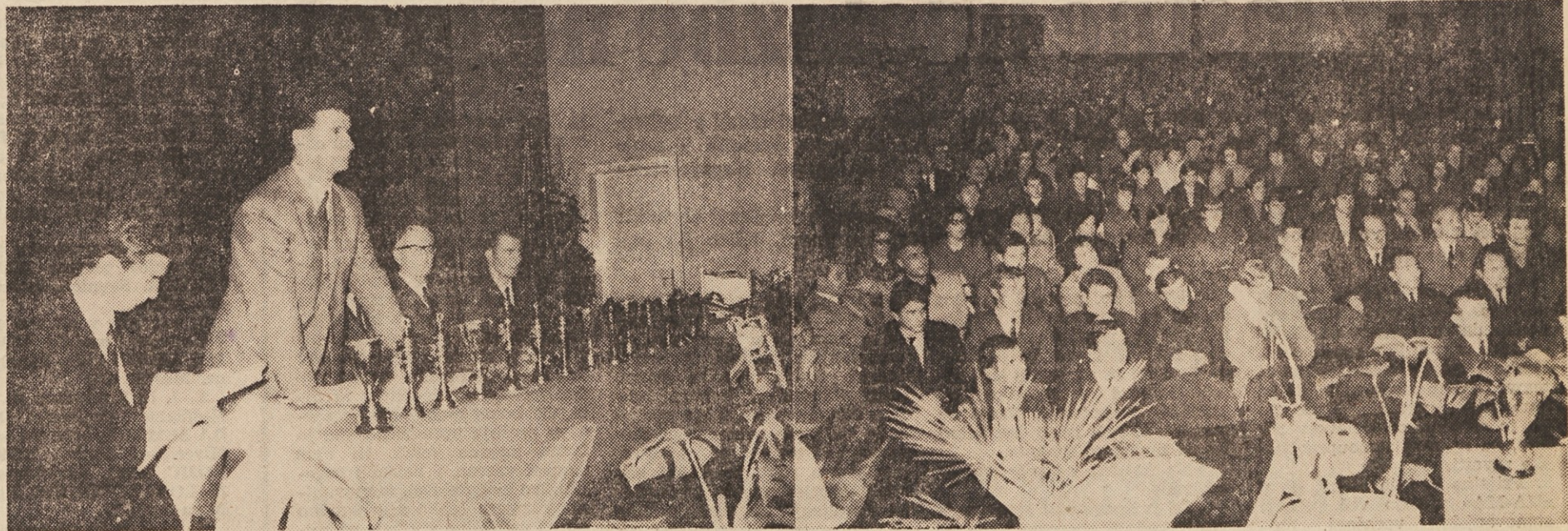
Preprosto zato, ker mladine v vseh podjetjih in ustanovah za to odgovorni organi tarnajo, da imajo trenutno vse polno težav, da so v rekonstrukciji, da so morali prav nedavno skriti število delovnih mest, skratka, da sicer o tem že razmišljajo, vendar da si tega glede na današnje številne težave še ne morejo privoščiti.

Prav to pa je dokaz, da v našo zavest se ni prodrl pravičen odnos do stvari same, da se sploh še nismo približali sodobnemu vrednotenju tovrstne aktivnosti, in da še vse preveč gledamo na organizatorja rekreacije le kot na odvečnega člana kolektiva, ki ga je treba konec meseca plačevati.

Ce smo do danes lahko izhajali brez njega, bomo lahko tudi še naprej... marsikje prepričujejo drug drugega in menijo, da si v »današnjih pogojih« pač ne morejo privoščiti takega »lukšusa« oziroma »mode«.

Podobno mišljenje vlada tudi še v nekaterih primerih, ko se že ob manjši zapreki vse skupaj zatakne in gre spet vse »po starem«.

No, in če se zatakne v kakem manjšem kolektivu, si običajno ne belimo glave. Če pa se to pripeti v taki delovni organizaciji, ki šteje tisoč in več delavcev, potlej se človek zamisli in se nehote vpraša: mar ne predstavlja to varčevanje palice z dvema koncema? — a.

S svečanega zaključka jesenskih delavskih športnih iger obalnega območja v Izoli

Na svidenje na smučiščih Lokev

Obalni sindikalni svet bo organiziral tudi zimske športne igre

Na slovenskem obalnem območju je interes za športno aktivnost med delavci iz leta v leto večji.

To med drugim dokazuje tudi vedno večje število tekmovalcev na sindikalnih športnih srečanjih in pa zavzetost delovnih kolektivov za organizacijo aktivnega oddiha.

»Za letošnje jesenske delavske športne igre obalnega sindikalnega sveta se je prijavilo 17 sindikalnih organizacij s 391 tekmovalci...«, nam je pred dnevi povedal v Kopru Ciril Koprivc, tajnik obalnega sindikalnega sveta. »Predstavniki delovnih kolektivov so se pomerili v streljanju, šahu, odbojki, kegljanju, balinanju, malem nogometu in namiznem tenisu...«

Na vprašanje, kako so bili organizatorji zadovoljni s številom nastopajočih, pa nam je Ciril Koprivc odgovoril takole:

»Skoraj 400 tekmovalcev je predstavljalo doslej največje število udeležencev sindikalnih

športnih iger na našem območju. Seveda smo bili z udeležbo zadovoljni, čeprav istočasno vemo, da bi bila lahko še večja. Vzrokov za to je seveda več. Tekme so na primer tudi med tednom, zato je v posameznih delovnih organizacijah kar težko dobiti potrebno število tekmovalcev, čeprav so možnosti nadomeščanja na tekmah zelo široke...«

ZGLEDI VLEČEJO, ZATO...

Organizatorji letošnjih sindikalnih športnih iger na obalnem območju so letos med drugim opazili, da je med nastopajočimi razmeroma zelo majhno število nekvificiranih delavcev in da se z rekreacijo ukvarjajo predvsem delavci s kvalifikacijo.

»To nas je spodbudilo, da bomo v kratkem pristopili k izdelavi analize, ki nam bo pokazala, kateri ljudje se ukvarjajo s športom, kolikšna je njihova povprečna starost in katere so njihove želje,« nam je povedal

tajnik obalnega sindikalnega sveta Koprivc. »V prvi vrsti nas zanima podrobna kvalifikacijska struktura, saj menimo, da so ti in tudi drugi podatki na moč pomembni pri našem nadaljnjem delu na področju organizacije prostega časa.«

Ko smo se v Kopru pogovarjali o stvareh, ki predstavljajo danes še vedno kamen spotike pri skrbi za dnevni, tedenski in letni oddih zaposlenih, smo se večkrat ustavili ob vprašanju ljudi, ki naj bi v posameznih delovnih organizacijah bedeli nad tem vprašanju.

»Menim, da je prav v tem glavna ovira, da uspehi niso večji,« je razlagal Ciril Koprivc. »Delovne organizacije preprosto namreč še ne razpolagajo z ljudmi, ki bi kontinuirano skrbeli za organizacijo prostega časa zaposlenih. Zato tudi razmeroma majhno število delavcev izrablja svoje proste ure za rekreacijo in razvedrilo na planem. Poudariti pa moram, da so

napravili nekateri kolektivi na tem področju v minulih letih že lep korak naprej. V mislih imam kolektiv Tomosa, Luke, Mehanotehnike in tudi še nekatere druge delovne organizacije, za katere upam, da bodo v kratkem potegnile za seboj tudi ostale...«

LETOS TUDI ZIMSKE ŠPORTNE IGRE

Na iniciativo obalnega sindikalnega sveta bodo nastopili letošnjo zimo predstavniki delovnih kolektivov obalnih občin tudi na zimskih športnih igrah. Dejstvo namreč je, da vlada med zaposlenimi na slovenski obali razmeroma precejšnje zanimanje za zimske športe. Vsekakor dovolj veliko za organizacijo športnih iger na snegu.

»Z zimskimi sindikalnimi športnimi igrami želimo doseči, da bodo pričeli izrabljati ljudje svoje počitnice in prosti čas tudi za rekreacijo na snegu...« so nam povedali na obalnem sindikalnem svetu v Kopru. »Prepričani smo tudi, da bomo pridobili s tekmovalni v smučanju vsem zaposlenim široko možnost, kar je naš glavni namen...«

Na prvi pogled je morda malce čudno, da organizira obalni sindikalni svet tudi zimske športne igre. Dejstvo pa je, da je med delavci na tem območju,

kot je že povedal Ciril Koprivc, precejšnje zanimanje za zimske športe, saj je velika večina prebivalcev priseljencev, to se pravi — »könfidentalcev«.

Zimske športne igre Obalnega sindikalnega sveta, na katerih bodo sodelovali tudi predstavniki delovnih kolektivov iz Nove Gorice in Postojne, bodo na znanih smučiščih Lokev. Če bodo snežne razmere količjak ugodne, in organizatorji upajo da bodo, se bodo igre pričele

kmalu po 10. februarju, ko bo konec šolskih počitnic. Nastopajoči se bodo pomerili v slalomu, smuku in tekih, po možnosti pa tudi v sankanju.

»Z organizacijo zimskih športnih iger bo postala rekreacija še bolj priljubljena med zaposlenimi...«, sodijo danes prireditelji. »Igre odpirajo namreč vsem zaposlenim široko možnost, da se v svojem prostem času udeležujejo tudi na športnem področju, obenem pa nudijo delavcem prijetno razvedrilo po napornem umskem in fizičnem delu.«

A. ULAGA

● DRAVOGRAD

Uspešno tekmovanje

Komisija za šport in rekreacijo pri ObSS je v počastitev dneva republike pripravila tekmovanje v kegljanju, streljanju, namiznem tenisu in šahu. Nastopilo je devet delovnih kolektivov in mladina. Najboljši posamezniki in ekipe so dobili pokale in diplome. Ob dnevu JLA se bodo delavci športniki pomerili v streljanju in šahu z vojaki in mladino.

Rezultati:

Kegljanje — posamezno: 1. Skorjanc (Petrol), 2. Ledinek (Elektrarna II), 3. Sagernik (ZMS); ekipno: 1. Elektrarna II, 2. Koloniale, 3. Petrol.

Streljanje — posamezno: 1. Fišer (Obmej. milica), 2. Grilc I., Grilc II. (oba Elektrarna), ekipno: 1. Obmej. milica, 2. Elektrarna, 3. Postaja milice.

Namizni tenis — posamezno: 1. Haule (Monter), 2. Ognjanović (Carina), 3. Ločičnik (ZMS); pari: 1. Ločičnik-Haule (ZMS).

Šah — brzoturnir: 1. Mauhler (ZMS), 2. Fridl (Prosveta), 3. Kristl (Monter). I. P.

● MARIBOR

Konstruktor jesenski prvak

Z 10. kolom se je končal jesenski del prvenstva v občinski nogometni ligi Maribor, z izjemo neodigrane tekme med ekipi Koloniale in Mariborskega tiska, ki bo odigrana spomladi pred začetkom drugega dela prvenstva. Ekipe so bile dokaj izenačene in vse do zadnjega kola se ni vedelo, kdo bo prvi. Naslov jesenskega prvaka je osvojila ekipa KONSTRUKTORJA pred TAM, ki ima enako število točk, vendar ima Konstruktor boljšo razliko v golih. Obe ekipi sta bili mnogo boljše od ostalih moštev in sta povsem zasluženo na vrhu lestvice. Za Konstruktor so nastopali Gavez, Petrovič, Ristič, Liber, Sakič, Idžajtič, Habuš, Grobotek, Vrtič, Uršič, Radajč, Ahmetović, Radič in Trofela. Tretje in četrto mesto na lestvi ci sta s 14 točkami osvojili ekipi Livarne in Metalne in s tem so še vedno resni kandidati za osvojitev najvišjega mesta v na-

● PTUJ

Prpriprave na jubilejno leto

Množičnih telovadnih nastopov zadnja leta v Ptujtu ni bilo, težko pa si je zamisliti proslavo 1900-letnice Ptujta brez večjih telesno-kulturnih prireditev. Priprave na proslavo jubileja kažejo, da se ptujski športni delavci tega dobro zavedajo, saj so se pred dnevi sestali telovadni učitelji in upravitelji šol, predstavniki občinske zveze za telesno kulturo Maribor ter predstavniki ptujske garnizije, da bi se pripravili na potrebne telesnokulturne manifestacije. Spoznavali so se za štiri množične nastope. Vojaki ptujske garnizije pa bodo nastopili posebej.

Na omenjenem sestanku so telovadni učitelji kritično ocenili pogoje za šolsko telesno vzgojo. Zahtevali so, naj postane telesna vzgoja enakovredna ostalim predmetom na šoli. Grajali so predvsem zmanjševanje števila telovadnih ur in nemogoče pogoje za pouk telesne vzgoje na nekaterih šolah, ki so brez telovadnic in potrebnih rekvizitov.

daljevanju prvenstva. Preseneča slabša uvrstitev lanskoletnega prvaka, ekipe Mariborski tisk, ki zaseda sedmo mesto na lestvici. Druge ekipe so se uvrstile po pričakovanju. Rezultati 10. in 11. kola: Ceršak : Koloniale 0:6, Karoserist : Swaty 2:2, TAM : M. tisk 2:1, MTT : Livarna 2:1, Metalna : Konstruktor 2:2, Livarna : Metalna 0:3, M. tisk : MTT 4:1, Swaty : TAM 2:0, Koloniale : Karoserist 0:2, ELKO : Ceršak 3:0.

Lestvica jesenskega dela: 1. Konstruktor — 15 točk, 2. TAM — 15, 3. Livarna — 14, 4. Metalna — 14, 5. SWATY — 11, 6. ELKO — 11, 7. Mariborski tisk — 10, itd. D. ZAGORAC

● LJUBLJANA

Nova številka Gimnastike

Ta teden je izšla v Ljubljani šesta, to je letošnja zadnja številka Gimnastike, glasila Gimnastične zveze Slovenije. Zvezek je spet zelo zajeten, ima namreč kar 64 strani, na barvnem ovitku pa je atraktivni fotografski posnetek Cerarja na olimpijskih igrah v Mehiki.

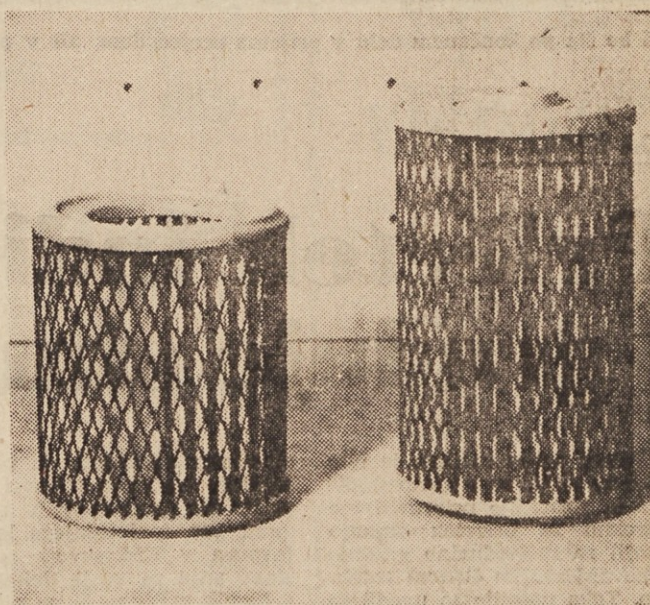
Vsebinsko najnovejša številka Gimnastike je razumljivo v večji meri posvečena letošnjemu, za vse športno življenje največjemu dogodku — nedavnim olimpijskim igram. O nastopu naših telovadcev v Mehiki govore Nataša Šljepica, Janez Slibar, Marjan Jemc, Ivan Sedlaček, Jože Dekleva in drugi poznavalci gimnastike, ki budno spremljajo razvoj tega lepega športa pri nas in v svetu.

V svoji stalni rubriki »Pred svetovnim prvenstvom v gimnastiki« se avtor prispevka Danilo Domanjko zavzema za rešitev vprašanja gradnje novega gimnastičnega centra v Ljubljani. Zelo argumentirano pisec navaja, kaj bi pomenili dobri pogoji dela za nadaljnji razvoj gimnastike. — Nadvse zanimiv prispevek v letošnji zadnji številki Gimnastike predstavlja tudi razgovor s predsednikom Gimnastične zveze Slovenije Francetom Kutinom, ki razpravlja o potrebni skrbi za množičnost, ki naj bi zagotovila kvaliteto tudi v prihodnje.

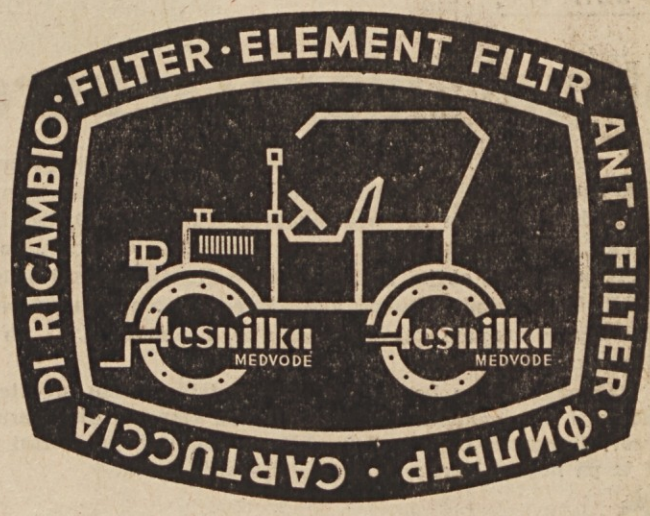
France Kutin v svojih odgovorih poudarja, da so naši predstavniki gimnastike na olimpijskih igrah navdušili, da pa moramo že danes misliti na leto 1970 in se temeljito pripraviti na svetovno prvenstvo, če želimo računati na dosežanim uspehom primeren rezultat.

Ko že poročamo o najnovejši številki Gimnastike, ki gotovo predstavlja za vse ljubitelje tega športa ponovno prijetno presenečenje, ne smemo mimo razpisa pokalnega prvenstva Slovenije za leto 1969, ki ga razpisuje uredništvo revije Gimnastika v sodelovanju z Gimnastično zvezo Slovenije. Tekmovanje za pokal revije Gimnastika bo 12. januarja v Idriji v novem rekreacijskem centru pod pokroviteljstvom predsednika občine Stanka Murovca. Vsi udeleženci tekmovanja za pokal revije Gimnastika bodo prejeli spominske medalje. — a.

ZA VAŠ AVTO

TESNILKA FILTER

Brez lastne udeležbe ne gre!

»Še eno leto in nič več se nam ne bo treba stiskati skupaj s svojimi starši v najemniškem dvosobnem stanovanju. Mož, najina punčka in jaz se bomo preselili v svojo hišo!« mi je oni dan hitela razlagati TATJANA PUNGERČIČ, glavna blagajničarka v ljubljanski veleblagovnici »NAMA«.

»Hišo imava pod streho, mizarji so že naredili svoje, sedaj so na vrsti drugi obrtniki: električarji, vodovodni instalaterji in drugi. Vseh niti naštetih ne znam, toliko jih je,« se je pošalila.

Zakon pravi sedaj takole: delovne organizacije niso več dolžne dajati sredstev za stanovanjsko izgradnjo v posebne občinske stanovanjske sklade, temveč denar ostaja njim, da ga namensko uporabijo. Kako, to pa je odvisno od delavcev samih, od njihove samoupravljalске zavesti.

Prijetno je bilo slišati, da v »NA-MA« nimajo več perečih stanovanjskih vprašanj. Največ so jih rešili prav v zadnjem času s stanovanjskim varčevanjem pri Kreditni banki in hranilnici!

»Da nimamo več perečih stanovanjskih vprašanj, to je malo preveč optimistično povedano,« je rekel direktor veleblagovnice Avgust Jereb. »Res pa je, da ne vem za nobenega našega delavca, ki bi bil stanovanjsko ogrožen. Naš kolektiv je velik: 560 nas je in vedno novi delavci prihajajo. Samo letos smo sprejeli v uk 80 učencev. Vsi bodo nekoč naši redni delavci. Stanovanj ti mladi fantje in dekleta nimajo. Čez nekaj let pa jih bodo zagotovo potrebovali, tega se zavedamo!

Se pred nekaj leti smo pri nas stanovanja dodeljevali kot drugod: prav dostim jih seveda nismo mogli dati. Potem smo šli v gradnjo nove veleblagovnice, tačas smo bili z denarjem bolj reveži! Vseeno pa smo v zadnjih 5 letih pomagali 50 svojim delavcem, da so prišli do lastnega stanovanja, v zadnjih 10 letih pa kar stopetdesetim!«

»To so lepe številke,« sem dejal.

»Seveda so, povedal pa sem že, da se stanovanjska vprašanja pri nas porajajo sproti. Večina naših delavcev je še mlada in dosti se jih vsako leto poroči. Se med poroko bi pa radi prišli do stanovanja. Vsem ne moremo ustreči takoj, čez nekaj let pa jim bomo lahko!«

»Na kakšen način?« me je zanimalo.

»Od prispevka za stanovanjsko izgradnjo zberemo letno 30 milijonov starih dinarjev, prav toliko pa namenimo za stanovanja iz sklada skupne porabe, teh 60 milijonov namensko vezemo pri banki za 10 mesecev in po 10 mesecih imamo za stanovanja na voljo okoli 100 milijonov starih dinarjev. Ta denar razdelimo delavcem kot dolgoročni kredit za reševanje stanovanjskih vprašanj.

Ko smo prvo leto razpisali natečaj za dodelitev posojil za stanovanja, ni bilo odziva, nihče namreč še ni imel pri banki še lastnih, namensko vezanih prihrankov. Drugo leto jih je imelo 5 odstotkov, letos pa že vsi prosilci. Teh je bilo 29 in so skupaj prosili za 104 milijone starih dinarjev kredita. Komisija je odobrila prošnje prav vsem.«

»Ali je lastna udeležba edini pogoj?«

»Ne, pogojev je več, niso pa težki. Naj jih kar povem: član delovne skupnosti, ki bi rad dobil posojilo, mora izpolnjevati te pogoje: v »NAMA« mora biti v delovnem razmerju neprekinjeno vsaj 3 leta, uspešno mora izpolnjevati delovne na-

loge in ne sme kršiti delovnih dolžnosti. Zelo pomemben pogoj je tudi, da si z namenskimi varčevanjem pridobi v banki pravico do posojila za stanovanjsko izgradnjo v višini nad 20 odstotkov zaprosenega posojila in da nima primernega stanovanja. Prosilec pa mora v razpisnem roku predložiti komisiji overjen prepis gradbenega dovoljenja za gradnjo hiše ali kupoprodajno pogodbo za nakup stanovanja in prevzeti vse obveznosti za odobreno posojilo. Te pa so: 2-odstotna obrestna mera in najnižji mesečni obrok 15 tisoč starih dinarjev.

Delavci, ki so posojila najeli in jih začeli koristiti, že vračajo prve obroke. Tako bo glavna iz leta v leto višja, vsako leto bomo lahko ustregli večjemu številu prosilcev,« je rekel direktor »NAMA« Avgust Jereb.

»Ko sem prosila za posojilo v višini treh milijonov starih dinarjev,« je nadaljevala Tatjana Pungerčič, »se mi je to zdelo zelo veliko. Nisem mislila, da mi bodo toliko odobrili, pa so mi. In letos še enkrat, ko sem prosila še za en milijon. Nekaj posojila je dobil mož, nekaj sva imela prihrankov in tako bova kmalu lahko šla na svoje.«

»Koliko časa boste morali vračati posojilo?« sem še vprašal.

»Trideset let po 22 tisočakov na mesec. Ampak to ni tako hudo. Z možem sva se že navadila odplačevanja: vrsto let že nisva bila nikjer na dopustu, ne zapravljava, nimava avtomobi-

la, kar porabiva, porabiva za hrano. Vrsto let se že vsemu odpovedujeva, ko bomo v novi hiši, bova imela lep občutek: to je najino, z delom in varčevanjem sva prišla do stanovanja!«

»Svoj pravilnik o financiranju stanovanjske izgradnje sicer spoštujemo,« je rekel direktor Avgust Jereb, »nismo pa formalisti. Delavec, ki kljub najboljši volji ne more spraviti skupaj zahtevanih 20 odstotkov lastnih sredstev sme vseeno vložiti prošnjo za dodelitev kredita. Če bomo menili, da je njegova prošnja upravičena, mu jo bomo ugodno rešili. Ni nam namreč vseeno, v kakšnih pogojih žive naši delavci. Stanovanjske razmere lahko zelo ugodno ali pa neugodno vplivajo na njihovo delo, mi pa potrebujemo seveda dobre delavce!« je zaključil Avgust Jereb.

MATJAZ VIZJAK

KAKO REŠUJEJO STANOVANJSKA VPRAŠANJA ZA SVOJE DELAVCE V ENOTI TRGOVSKEGA PODJETJA »MERX« NA RAVNAH

VSAK DESETI KREDIT ZA STANOVANJE

Sredi tega leta se je nekdanje trgovsko podjetje »Zila« na Ravnah združilo s trgovskim podjetjem Merx Celje. »S skromno akumulacijo, ki jo lahko ustvari 150-članski kolektiv, je težko modernizirati in širiti prodajne zmogljivosti in si ustvariti boljše pogoje za perspektivo podjetja,« je utemeljil integracijo Anton Fijavž, sekretar Merxove enote na Ravnah. Kljub skromnejšim možnostim za uspešnejše poslovanje so v Merxovi enoti na Ravnah že v času svoje »samostojnosti«, prav tako pa tudi sedaj, skrbeli za urejanje stanovanjskih vprašanj.

»Sredstva, ki se naberejo od prispevkov osebnih dohodkov za stanovanjsko izgradnjo, skušamo čim bolj obogatiti,« je pripovedoval ANTON FIJAVŽ. »Povezali smo se s celjsko kreditno banko. Na oročena sredstva, ki jih banka povrne delovnemu kolektivu v 25 letih, dobimo 100 % kredita na 25-letno odplačilo z 2-odstotnimi obrestmi. Konkretno, za vsak oročen milijon, odobri banka takoj 2 milijona kredita. Posojilo odplačuje seveda vsak posojiljemalec. Po našem pravilniku odobrimo posojilo po prednostnem redu 2 milijona kredita. Če sta pri nas zaposlena oboje zakonca, imata pravico do dvakratnega zneska. K prošnji za posojilo za stanovanjsko izgradnjo morajo kandidati predložiti gradbeno dovoljenje.«

Z dvema starima milijonoma se je najbrž težko dokopati do stanovanja?

»Vsa posojila odobravamo za individualno gradnjo. Pri tem si naši graditelji pomagajo s sokrediterji — delovnimi organizacijami, kjer so zaposleni zakonski tovariši, in z lastnimi sredstvi, ki jih prav tako vsak zase bogatijo z bančnimi obrestmi.«

Je individualna gradnja edina pot, po kateri rešujete stanovanjska vprašanja zaposlenih delavcev?

»Letno se povprečno nabere 150 tisoč novih dinarjev za stanovanjsko gradnjo. S tem denarjem bi lahko kupili vsako leto samo eno večje stanovanje, to pomeni, da bi pomagali v stiski samo enemu delavcu. Z našo

stanovanjsko in kreditno politiko opravimo veliko več. Lani na primer je dobilo posojilo 9 članov kolektiva, letos pa 14. Mimo tega smo iz sklada skupne porabe izjemoma posodili sredstva dvema članoma kolektiva za adaptacijo stanovanja, ker sta prosila za tako pomoč še pred sprejemom novega pravilnika, ki obravnava samo novogradnje.«

Tovariš Fijavž je povedal, da v njihovem kolektivu ni perečih stanovanjskih vprašanj. To pa v splošni stiski za stanovanja pomeni, da so si v enoti trgovskega podjetja Merx na Ravnah zasnovali s pravilnikom tako stanovanjsko politiko, ki učinkovito rešuje enega izmed najtežjih življenjskih vprašanj.

I. V.

Ali bo šla po končanem delu v prijetno urejen dom, ali v podnajemniško sobo? — Foto: M. Svabič

TGA KIDRIČEVO

Pričetek individualne gradnje stanovanj!

Precej truda in časa je bilo treba za to, da so v Tovarni glinice in aluminija pripravili vse potrebno za pričetek dajanja posojil za individualno gradnjo stanovanj svojim članom kolektiva. Taka posojila so uvedli že v mnogih delovnih organizacijah in tudi v tovarni glinice in

aluminija so vedeli, da bodo s takšnim načinom delavci lažje prišli do prepotrebnih stanovanj. Vse do letošnjega leta je tovarna v Kidričevem gradila stanovanja za svoje delavce le v blokih v Ptujju, ki pa nikakor niso bila poceni. Sedaj pa je želja, da dobe tudi individualni

graditelji kredite, uresničena. Člani delovnega kolektiva TGA Kidričevo lahko pod določenimi pogoji koristijo posojila za izgradnjo svojih stanovanj oziroma hišic. Posojila se gibljejo v različnih višinah, od 5000 do 50.000 dinarjev.

Te dni so člani kolektiva TGA Kidričevo, ki so dostavili vso dokumentacijo, ki jo je zahteval delavski svet, že dobili odobrena posojila. Prošnje so bile skoraj vse ugodno rešene, razen tistih, kjer ni bilo priloženo dovolj dokumentacije. V teh dneh so delavci TGA Kidričevo, ki imajo posojilo odobreno, že začeli dobivati od banke sporočila, da lahko podpišejo pogodbe. S podpisom pogodbe pa je dana tudi možnost za koriščenje prepotrebnih sredstev za gradnjo, na katera so mnogi člani čakali že dolga leta.

V TGA Kidričevo računajo, da bodo v doglednem času rešili vsa stanovanjska vprašanja in tako zboljšali življenjske razmere svojih delavcev, ki bodo lahko dobili stanovanja bodisi v Ptujju, bodisi v Kidričevem.

F. M.

DO LETA 1970:

Stanovanja za vse borce

V novomeški in trebanjski občini zadnja leta pospešeno rešujejo stanovanjska vprašanja borcev. V občini Trebnje so v zadnjih letih za posojila in nova stanovanja razdelili 80 tisoč novih dinarjev, v novomeški občini pa 150 tisoč novih dinarjev. Do konca leta bodo v tej občini dali še 50 tisoč dinarjev, nekaj bodo primaknili še iz sklada društva upokojencev, razen tega pa bodo iz občinskega proračuna dobili sredstva za 7 stanovanj, ki jih bodo dali upokojenim borcem.

Računajo, da se bo do leta 1970 nateklo toliko sredstev, da bodo vsaj v novomeški občini rešili vsa stanovanjska vprašanja borcev. Seveda pa bodo v obeh občinah napravili prioriteten vrstni red in pa postorili kriterije za dodeljevanje kreditov.

